

Kulpín – priezviská Prepracované a doplnené – píše Ján Kulík

*** Pamätajte, že čokoľvek píšem, je to ohromne ďaleko od „kotla“ i keď v domácej knižnici mám niečo vyše 10 tisíc zväzkov, ale som od vás už nie len priestorovo ďaleko (nejakých 17 tisíc kilometrov), ale aj časovo (vyše 40 rokov ubehlo, ako som vyšiel z Petrovca). Snažím sa robiť čo najlepšie a práve tu, pri priezviskách určite budú nedopatrenia (preto sa tejto oblasti každý vyhýba). Prosím vás, ak máte nejaké konkrétnejšie dáta (a má ich každá rodina), zašlite nám. Potrebujeme „feedback“. Každú informáciu uvážime a text si upravíme. Posledne sa nám ozval určitý *mdk* a upozornil, že jeho priezvisko *Đuga*, či napísal to aj *Djuga* (daktilografický „vynález“, lebo podľa pravidiel srbsch. abecedy by to malo byť *D* s vodorovným „barom“) sa vyskytuje aj na Slovensku a konkrétne spomenul evanjelického kňaza (XIX. st), ktorý účinkoval v Skalici a spolupracoval s Hurbanom, štúrovcami... Ďakujeme za postreh. Osobne som vedel, že po II. sv. vojne sa na Slovensko presídlila aj určitá rodina *Đugových* (pôvodne zakotvili na Záhorí) a tam ich nazývali pán Duga.

*** *Štatistické dáta Slovenska mám z roku 1995. Od vtedy sa situácia zmenila, ale na vyhľadávanie si koreňov, celkom postačia. Predsa, nás zaujíma, či sa niektoré „naše“ priezviská zjavujú aj na Slovensku a hlavne ich frekvencia v určitých krajoch, okresoch... ich etymológia a pod.*

Ten posun na Dolnú zem sa konal smerom na juh a niektoré rodiny „zaostali“ aj v južných oblastiach stredného Slovenska (Veľký Krtíš, Lučenec...), avšak vyskytujú sa aj v severných a východných stolicách, z čoho môžeme predpokladať, že ich „kolíska“ bude práve tam.

Napočítané lokácie sa vzťahujú na okres, ak sa v určitých prípadoch nespomenie priamo osada, napr. Málinec (priezvisko Čáni), prípadne osada kde sa usadil repatriant.

=====

*VEK = vid' etymológiu slova na Kruhoch, link na Kruhy nájdete na titulnej strane tohto portálu, úplne hore, v okienku LINKY .

**VEMK = vid' pôvod a etymológiu mena na Kruhoch.

Abrahám – vzniklo z názvu obce Abrahámová (nachádza sa medzi mestami Sereď a Senec), druhá, *Abrahámovce* je v okrese Bardejov a tretia, *Abrahámovce*, v okrese Poprad a všetky za svoje meno vďačia biblickému Abrahámovi. VEMK

Na Slovensku je zapísané 337x. Najfrekvencovanejšie je v okresoch Nové Zámky, Zvolen a Banská Bystrica. Ináč zjavuje sa na 102 lokalitách / mestách.

Agárský – východiskom je názov mestečka Agárd, v blízkosti Székesfehérváru. Táto podoba sa na Slovensku nezjavuje a v súpise z 1995. roku je iba jeden s priezviskom *Agarski*, čiže je bez dĺžňa a ypsilon, čo hneď ukazuje, že do Bratislavy prišiel so srbským pasom.

Andrášik – utvorené je na podklade maď. podoby osobného mena Andrej / maď. András.
VEMK

Na Slovensku je zaznamenané 285x / Lučenec, Nitra, V. Krtíš...

Arňas – pravdepodobným východiskom bude maď. *árnyas* = tienistý, tónistý a v prípade tohto priezviska sa najskôr jedná o názov niektorej osady, kde figuruje *tôň*, ako napr. *Tôň* (Žitný ostrov) a pod.

Na Slovensku ho nezaznamenali.

Babiak – východiskom mu bude niektorý zo slovanských významov slova *baba*, poľažne niektorá z obcí, kde sa vyskytuje koreň *baba*, ako napr. *Babie* (Šariš)... VEK Ináč toto priezvisko je frekventované aj na Slovensku, hlavne na juhu stredného Slovenska.

Na Slovensku ho zaznamenali 422x / Zvolen, Trebišov, B. Bystrica, Levice, Nitra...

Backo – môžeme uvážiť slovanské *bác* = búchať, biť, hádzať (VEK), alebo názov osady *Bacúch*.

Na Slovensku 65x / Pov. Bystrica, V. Krtíš, Čadca, Topoľčany...

Bád'onský – východiskom tohto priezviska bude najskôr osada *Kisbágyon* v Maďarsku, v nepostrednej blízkosti Sziráku, Csécse atď. kde svojho času bolo kompaktné slovenské osídlenie.

Na Slovensku ho nezaznamenali.

Baláž – Veľmi časté priezvisko, ktoré asi vzniklo z názvu mesta Balassa-Gyarmat (Balašské Ďarmoty), alebo v jednotlivých prípadoch môže byť aj odvodené z osobného mena Blažej, ako čo je napr. priezvisko Blažek, Blaško, Blažko, Blaškovíc, Blázy, kde zase ako východisko máme názov osady Bláže, trochu severnejšie od B. Bystrice. VEMK Blažej, a VEK Blahý.

Na Slovensku ho zaznamenali 7351x, v 920. lokalitách, no najfrekventovanejšie boli: Žilina, Lip. Mikuláš, Prešov, Levice, Zvolen, Martin...

Bálint – vyskytuje sa hlavne ako maď. priezvisko a predstavuje ich podobu mena *Valent*. VEMK

Na Slovensku ho zaznamenali 1016x, v 240 lokalitách, hlavne Rim. Sobota, Komárno, N. Zámky, Humenné...

Barca – východiskom mu je názov osady Barca, rovno pod mestom Košice, alebo v Gemeri.

Zaznamenali ho 537x, v 103. lokalitách / Čadca, D. Kubín, Trnava, Nitra...

Barnák – ako východisko núka sa maď. *barna* = hnedý, tmavý, čierny, opálený (súvisí so slov. broniet'), alebo názov osady v Maď. *Bárna*.

Na Slovensku má frekvenciu 38x / Prievidza, Rožňava...

Bartal – na Slovensku je pomerne frekventované a to, ako v tejto podobe, tak aj *Barta*, *Bárta*, *Barták*, *Bartaloš*, *Bartalský* atď. Východiskom mu bude osobné meno Bartolomej. VEMK.

Na Slovensku sa zjavuje 514x / N. Zámky, Bratislava, Dunajská Streda, Senica, Komárno...

Bartka – ak ako východisko uvážime dem. osobného mena Bartolomej, dostali by sme *Bartko*, ale že tu máme *Bartka*, tak pravdepodobne sa jedná o priezvisku *Brtká*, kde na uľahčenie výslovnosti (Maďari), pridalo sa dodatočné *a*.

Na Slovensku ho zaznamenali iba v dvoch prípadoch a to V Michalovciach a Komárne.

Bartoš – v sebe skrýva osobné meno Bartolomej, no môžeme predpokladať, že rod vyšiel z osady Bartošova Lehôtka, ktorá sa nachádza medzi Kremnicou a Žiar nad Hronom, možno *Bartošovce* (Spiš)..., alebo priamo z domácej podoby osobného mena Bartolomej.

Na Slovensku jeho frekvencia je vyše tisíc a zaznamenali ho 546. lokalitách, hlavne: B. Bystrica, Spišská Nová Ves, Zvolen, V. Krtíš...

Bauer – pôvod mu je nem. *bauer* = sedliak.

Na Slovensku ho zaznamenali 226x / Pezinok, N. Zámky, Košice, Pov. Bystrica...

Bažal'a – odvodené je z nárečovej podoby názvu liečivej aromatickej bylinky *bazalka* = *bažalička*. VEK *Bazalka*.

Na Slovensku v tejto podobe neexistuje, ale je tu Bazala, až v 173 prípadoch a to hlavne v Pov. Bystrica, Žilina, Topoľčany...

Bek, správnejšie Beck – priezvisko je nem. pôvodu, ale v samej nemčine je už zastaralé a v tejto podobe sa zachovalo len v jednotlivých nárečiach, *beck* > *bach* = potok. Stretneme ho aj podobe *Beka*.

Na Slovensku, v podobe Bek sa zjavuje 5x / Žilina, N. Zámky, Martin a v podobe Beka 35x / Prievidza, Nitra, Topoľčany...

Beňa / Beňo – vyskytuje sa aj na Slovensku. Základom mu je osobné meno Benjamín, no východiskom priezviska môže byť aj názov niektorej osady, ako napr. *Beňova Lehota* (Orava), *Benice* (Liptov), *Beňuš* (Zvolen), alebo aj *Beňa* atď.

Podobu Beňa nájdeme 408x / Bardejov, Prešov, Senica, Malacky... a Beňo 2767x / Žiar nad Hronom, Zvolen, Žilina, Trenčín, B. Bystrica, Trnava...

* Pri analýze pôvodu tohto priezviska musíme prihliadnúť aj na pohyb názvu gemerskej osady Belina, ktorá v 1773. r. mala názov Bérna, v 1786. r. Bena, z čoho v 1920. vzniká Beňa, Biena, až v 1948. je tu Belina. Beňa však v ľude pretrvávala a i vedľa úradných modifikácií, vždy bola len Beňa.

V nominatíve jasne vidieť rozdiel medzi Beňa a Beňo, ale aspoň na Dolnej zemi v nasledovných pádoch sa toto už tratí. Kto, čo? Beňa, Beňo. Koho, čo, komu, o kom, s kým...? je už rovnaké.

Teda, pri tomto priezvisku máme dve rozdielne východiská.

Benda – vyskytuje sa aj na Slovensku, v Česku, no najskôr tu budeme mať české východisko. Čes. *benditi* = dobre sa najesť, napiť, v dobrej spoločnosti, avšak podľa českého etymológa, V. Macheka (ale aj ďalších jazykovedcov), chýba nám pevná etymológia. Ukr. et. slovník ku českým podobám pripočítuje aj *bend'úr*, *band'úr*, pridáva ukr. *benšjúč*, čo zase komparuje s ruským *pentjúč* = bublina, hrubý zavalitý človek, kým ruský et. slovník pridáva aj ukrajinský význam *velké brucho, vnútornosti...* Všetko sa točí dokola, ba spomína sa aj české *bend'úr...* a tu sa poukazuje na možný súvis so španielskym *pandero* = vojenský bubon. Zaujímavé konecké,

avšak nikto sa nespamätal na možné germánska konekcie a tu nájdeme: ger. *bandjan*, staronórske *benda*, stredný hornonemecký *benden*, ang. *bend* 2°, všetko s významom *zatačka, ohyb, zakrivenie...* a východiskom týchto je ger. *bandjo* a tu svoje východisko má ang. zastaralé *bend* 1° = súč. ang. *band* = stuha (kde máme ie. slovo s významom *pospájať, zviazať...*). Keďže sa nám všetko točí okolo významu *okrúhleho, ohnutého, vypuklého...* podľa vlastnej mienky, *Benda* bude menší „*okrúhly, guľatý, bruchatý*“ človek. Variantom tohto priezviska bude aj *Bendák*. Nemôžeme však ignorovať ani možnosť východiska z osobného mena *Beňadikt*.

Na Slovensku je zaznamenané 288x / Rim. Sobota, Lip. Mikuláš, Čadca, Senica, Trnava, Trenčín...

Benka – časté priezvisko a stretneme ho skoro v každej osade. Mnohí z nich nie sú v žiadnom rodinnom príbuzenstve. Východiskom mu bude osobné meno *Benjamín*, ako je aj v prípade *Benko*, ale *Benka*, nebude zo *zbenka* = nástroj na mútenie masla. Východiskom tohto je *bitie, zbíjanie* mlieka. Možné je, že v niektorých prípadoch, ako východisko poslúžila osada *Benkovce* (Zemplín), alebo aj domácka podoba mena *Beňadikt*. Ináč matriky spomínajú aj určitého *Adama Benku*, ktorý prišiel do *Lalite* a pôvodom bol zo *Senného*, lenže nevieme, či tu ide o *Senné* na južnom Slovensku, alebo o *Senné* v župe *Užhorod*. Vid' VEMK *Benjamín, Beňadikt*.

Na Slovensku je zaznamenané 222x / Bardejov, Piešťany, Malacky, Trenčín, Trnava...

Bezek – nepriehľadné. Na jeho vysvetlenie je zopár možností, ale ani jedno nie je úplné. Máme tu maď. *bezzeg* = veru, ale...avšak jestvuje aj príbuzné *Bezák*, čo s dávkou smelosti môžeme priradiť ku nárečovému *bieza, baza*, z čoho by sme dostali *Biezák* > *Bezek*. Rezonovanie v tomto smere nemusí byť správne, ale predsa môže byť prijateľné. Na Slovensku stretneme tiež *Bezek* a podobné *Bezák* a to hlavne v kraji, odkiaľ väčšina z nás aj vyšla, stredné Slovensko. Tiež je tu, trochu vyššie od *Piešťan* aj vrch *Bezovec*. Toto priezvisko nájdeme aj v *Poľsku* a mal ho aj jeden z ich ministerských predsedov.

Na Slovensku je zaznamenané 173x / Michalovce, Topoľčany, Svidník, Medzilaborce, Vranov nad Topľou, Trenčín, Zvolen...

Blatnický – východiskovým slovom je *blato*, ktoré je v základe názvu osady *Blatnica* (*Nitra*).

Na Slovensku sa zjavilo 83x / Senica, Myjava, B. Bystrica, Lip. Mikuláš, Trenčín, Trnava...

Bobáček – same zakončenie *-ek* ukazuje, že tu ide o západoslovenský, eventuálne o český útvar, avšak prvá časť nie je jasná. Môžeme uvážiť slovo *bobuľa* (VEK), ale rovnako aj *bobo* = strašiak (VEK), ba aj *bobor* (VEK)... alebo aj *bôb, bobka...*

Na Slovensku ho zapísali 3x a to v okrese Rožňava (Dobšiná a Petrovo).

Bohuš – východisko je jasné. Osobné meno *Bohuslav, Bohumil*. Vid' VEMK.

Na Slovensku ho zaznamenali 568x / Trenčín, Zvolen, B. Bystrica, Topoľčany, Komárno, Pov. Bystrica...

Boldocký – východiskom mu je maď. *boldog* = šťastný, avšak môžeme predpokladať, že rodina na určitý čas bývala v niektorej maď. osade, ako napr. *Boldogköváraľja*, alebo *Boldog*, čo je len zopár km. južnejšie od mesta *Hatvan* a možno aj *Boldog* (*Bratislavská župa*).

Na Slovensku je veľmi zriedkavé. Zaznamenali len 7 osôb a to v Košiciach a v Dunajskej Strede. Či tu ide o osoby presídlencov, alebo nie, neviem.

Bolehradský – pravdepodobným východiskom bude asi osada *Boleradice* na moravskom Slovácku.

Na Slovensku sa zjavilo len 1x a to v Modre.

Bovdiš – toto nám je nejaké „nestabilné“ priezvisko. Niekedy sa písalo *Baudis*, *Boudis*, *Boldis* (v maď. spôsobe písania *s = š*), ale medzi ľuďmi vždy jestvovala len podoba *Bovdiš*. Nevieme, či toto priezvisko nebude v príbuznosti s podobnými, po grécky znejúcimi, alebo možno len ľudová podoba českého *Baudiš*, ktoré vo svojom koreni skrýva najskôr nem. *Bau* = stavať, budovať..., čiže to bude budovateľ, murár, alebo tieto rodiny vyšli z obce *Budiš*, neďaleko Turčianskych Teplic. Možný je súvis s maď. *bolt* = obchod (je ie. pôvodu), ale aj súvis s maď. *boldog* = šťastný atď.

Táto podoba na Slovensku nejestvuje, avšak Boldiš sa zjavilo 273x / Levice, Topolčany, Nitra, Rožňava... kým podoba Boudiš bola zaznamenaná 15x / Nitra, Martin, Komárno...

Brna – východiskom bude *brniet' > broniet'* = tmavieť, černieť. Hviezdoslav použil slovo *brna* na označenie tmavohnedej ovce, ale v ľude sa používa aj na označenie tmavohnedej kravy, kobyly. Slovo *broniet'* súvisí s ger. *braun*, *browna* následne i s menom *Bruno*.

Na Slovensku ho zaznamenali 357x / Martin, B. Bystrica, Sp. N. Ves, Trnava, Ružomberok, Košice... * Pozor! Nemá súvis s podobným Brňa. Východiskom tohto je obrnenie.

Brtká – východiskom je slovo *brtník* = poddaný, ktorý sa zaoberal včelárstvom. VEK. *Brtník* súvisí aj s *obracat' sa*, *skrúcat' sa...*

Na Slovensku sa zjavilo 17x / Nitra, Levice, Senec, Prešov... kým Brťka zaznamenali v Lučenci a v Rim. Sobote.

Bujzáš – nebude totožné s priezviskom *Buzáši*, kde východiskom je maď. *búza* = pšenica, ale má vlastnú etymológiu. Na to poukazuje hláska „j“ v strede slova. Východiskom mu bude skorej slovo *bujó* = bujný, vášnivý, samopašný... VEK Bujarý, Bujný.

Na Slovensku ho nezaznamenali. Zjavuje sa len Buzáš a to 56x / Levice, Nitra, Vranov, Trebišov, Komárno.

Búrik – základom mu je *búriť*, *poburovať*, *vzburovať*... VEK *Búriť*.

Na Slovensku ho zaznamenali 18x / Levice, B. Bystrica, Malacky, V. Krtíš, Rim. Sobota...

Cefera – nepriehľadné. Máme viacej možností na vysvetlenie, ale najskôr tu máme derivát z lat. *cephalicus*, čo je vlastne len lat. podoba písania gréckeho *kefalikós*, kde koreň je *kefalé / κεφαλή* = hlava, hlavný.

V tejto podobe na Slovensku nejestvuje, avšak podoba Cefer jestvuje. Zapísali dospolu 6x a to: Žiar nad Hronom, V. Krtíš, Galanta, Zvolen.

Cerovský – podľa osady *Cerovo*, ktorá je trochu južnejšie od Krupiny.

Na Slovensku zapísali ho až 280x, hlavne v okresoch Zvolen a Lučenec

Cesnak – toto priezvisko môže vychádzať priamo z názvu zeleniny *cesnak*, ale v jednotlivých prípadoch, hlavne na D. zemi, môže vychádzať aj z názvu osady *Csesznek* v Maďarsku, ktorá je južnejšie od mesta *Győr (Ráb)*.

Na Slovensku sa zjavilo v 193. prípadoch a to hlavne v okresoch B. Bystrica, V. Krtíš, Zvolen, Žiar nad Hronom...

Cibuľa – súvisí priamo so zeleninou *cibuľa*. VEK.

Na Slovensku ho zaznamenali 795x / R. Sobota, Zvolen, Lučenec, V. Krtíš, Lip. Mikuláš...

Cinkotský – frekventované je širom Dolnej zeme. Východiskom mu je názov osady v súčasnom Maďarsku, blízko Budapešti, Cinkota, kam sa slovenskí prisťahovalci dostávajú už v 1709. roku.

Na Slovensku zaznamenali len jeden prípad, priamo v Bratislave, čo znamená, že tu ide o presídlenca.

Čáni – prvých Slovákov do oblasti súčasnej Vojvodiny, priviedol Martin Čáni a nie Matej Čáni, ako neinformovaní „experti“ tvrdia, ktorý pochádzal z Novohradského Málnca a zakladá sa Petrovec. Prvá slovenská osada v tejto časti južného Uhorska. Čáni vôbec nie je maďarským priezviskom, ale rýdzim indoeurópskym > slovenským. Vysvetľovanie je trochu dlhé a preto vás prosím, pozrite sa na „Kruhy“. Tam to nájdete dôkladnejšie vysvetlené.

Aj dnes na Slovensku jestvuje, 168x a v 77. lokalitách. / V. Krtíš, L. Mikuláš, Lučenec, Málinec 5x (okr. Lučenec), ako aj v okolí Bratislavy. O týchto viem, že pochádzajú z Dolnej zeme, hlavne z Petrovca.

Čapeľa – i keď je frekventované, predsa je aj „temnejšie“, no východisko mu bude určite niekde vo významoch *čapaš, cápať, čapkať, čapnúť, čaptavý...* VEK.

Na Slovensku zaznamenali 10x / Trnava, Prešov, Petržalka. Všetci sú asi presídlenci z D. zeme.

Častven – podľa skúmania Dr. J. Siráckeho, východiskom tu bude osada *Csesztve* v Maďarsku.

I keď je Čapeľa pomerne frekventované na D. zemi a to aj v podobe Častvan, predsa na Slovensku zaznamenali len jeden prípad a to Častven (na Myjave).

Čelovský – predstavuje akože krycie priezvisko rodiny, ktorá sem prišla z osady *Čelovce*, neďaleko *Krupiny*, avšak toto môže byť len čiastočná pravda. Na Dolnej zemi je pomerne frekventované.

Na Slovensku jeho frekvencia bola 99x / Prešov, Košice, Humenné, Trebišov, Lip. Mikuláš a pravda, aj okolie Bratislavy, kde sa po vojne usádzalo repatriantov.

Černák – východiskom mu je niečo čierne a jeho etymológia je iná, ako v prípade *Čermák*.

Na Slovensku je časté. Zaznamenali ho 1497x / Senica, B. Bystrica, Nitra, N. Zámky, Žilina...

Čeman – ťažko je určiť, či je toto krycie priezvisko, utvorené na podklade názvu už zaniknutej obce Čemice (Liptovský Mikuláš), alebo z názvu obce Csemö v Maďarsku. Na Dolnej zemi je pomerne frekventované.

Na Slovensku ho zaznamenali 211x / Lučenec, Trnava, V. Krtíš, Zvolen, Bratislava...

Čambor – či v Maď. jestvuje nejaká lokalita s týmto názvom, nie mi je známe, avšak na Slovensku je osada Čamovce, neďaleko Filakova, čo môže predstavovať východisko, ale aj toto je otázne. V slovenskom jazyku čambľa = nemotorná, šmatlavá noha, čambľavý = čaptavý, nemotorne chodiaci, šmatlavý... a najskôr práve tu bude aj východisko priezviska.

Na Slovensku je zaznamenané 70x / Trnava, Piešťany, Topoľčany, Martin, Čadca...

Červenák – základným východiskom je červená farba, človek možno červených vlasov...

Na Slovensku bolo 529x / Rožňava, Levice, B. Bystrica, Vranov nad Topľou, Lučenec

Červený – Východiskom je červená farba, VEK Červený, alebo názov osady Červeň (Novohradská stolica – blízko Poltára).

Na Slovensku bolo 634x / Žilina, Topoľčany, Pov. Bystrica, Nitra, Trenčín...

Čiep – nejakú dobu v Kulpíne žil aj Čjepa (Čiep). O jeho východisku môžeme len hádať. V Maďarsku je osada Csép (pri Komárne), ale je aj zopár ďalších, kde nájdeme element csép... Aký mu je význam, ťažko povedať. V maď. csepp = kvapka, trochu... ktoré svoju etymológiu má v slovanskom čap, čapotať, čapovať, čapkať, čapnúť... ale rovnako môžeme uvážiť aj maď. csép = mlátiť a východiskom tohto je slovenské cep = nástroj na mlátenie zrnovín. (VEK) Severnejšie od maď. mesta Csongrád leží osada Csépa a keďže v ľudovej výslovnosti pretrváva podoba Štiepa, nemôžeme ignorovať ani možnosť tohto východiska. Na Dolnej zemi je pomerne frekventované, avšak na Slovensku ho nieto. Zaznamenaný je len jeden prípad a to Čieповá. Zvolen.

* Z akej príčiny ten súpis robí dištinkciu medzi napr. Čiep, Čieповá, neviem, keď tu vlastne ide v podstate o rovnaké priezvisko, takže POZOR! Štatistické dáta nie sú najhodnovernejšie. Frekvenciu každého priezviska musíme znásobiť s dvojkou.

S týmto problémom sa stretávajú aj krajanovia vo svete. Ako po pravidle, manželský pár „nema“ rovnaké priezvisko a boli prípady, že keď sa im tu narodí chlapec, pekne, krásne ho tunajšie úrady zapíšu v ženskej podobe, čiže s koncovkou –ová, podľa matky a potom sú tu úradné opletačky.

Pamätám sa na prípad, keď teniska Navrátilová (na čas ju pronancovali Navalava) odišla do Spojených štátov a za ňou šiel tam jej otec (na krstné meno sa nepamätám, možno Zdeněk, Karel...), no tunajšia tlač, rozhlas, TV... ho prekrstili na Navrátilová.

Čiliak – ako východisko, núka sa nám západoslovenské, ale už zastaralé, čil, včil = teraz, hneď, chvíľa, lenže aj maď. csillag = hviezda, ba aj Čiližská Radvaň na Žitnom ostrove a ako príbuzné môžeme uvážiť aj Čilik, Čilinský, ktoré sa vyskytujú na Slovensku.

Na Slovensku sa zjavuje 67x / Zvolen, Komárno, B. Štiavnica, B. Bystrica...

Činčurák – je nám nepriehľadné. Považuje sa za akože pivnické priezvisko, odkiaľ sa prešírilo po celej enkláve. Na Slovensku nájdeme podoby Činčura, Činčurák, Činčár... lenže do etymológie je ťažko nazrieť. Možné je, že tu máme adaptáciu srbch. názvu národa Cincár, pod

čím sa chápe *Arména*, či následne *cincarati* = jednat' sa, dohadovať sa, handrkovať... lebo *Cincari - Arméni* v hraniciach tureckej ríše boli hlavne obchodníkmi.

Na Slovensku Činčurák je zaznamenané 19x / Poprad, Prešov, V. Krtíš, Lučenec...

Čipkár – východiskom mu je *čipka*. *Čipkárstvo* na Slovensko priniesli vraj Holanďanky (VEK) a týmto remeslom sa bavili hlavne ich potomkovia. Na juhu Slovenska sa vyskytujú aj podoby *Čipka, Čipkay*.

Na Slovensku podobu Čipkár zaznamenali 30x / Spišská Nová Ves, Košice, Michalovce, V. Krtíš, Stará Ľubovňa, Trnava, Rožňava...

Čuha – východiskom mu je *čuha* = kabanica, plachta... VEK. Na Dolnej zemi je zriedkavé a ani na Slovensku nie je nejak frekventované.

Čuha, na Slovensku zaznamenali 64x / Prešov, Košice, B. Bystrica, Dolný Kubín, Bardejov...

Danko – východiskom mu je osobné meno Daniel, z čoho máme niekoľko priezvisk, ako *Daniel, Danek, Daniček, Danielik, Danielis, Daniš, Dankovič, Dankovský...* ba je tu aj šľachtický rod *Dankovič* a obec *Danišovce*, v okrese *Spišská Nová Ves*. VEMK.

Na Slovensku je pomerne frekventované, lebo zaznamenali 2083 prípadov, v 432 lokalitách. // Michalovce,, Humenné, Žilina, Trnava, Rožňava, Žiar nad Hronom, N. Zámky, Lučenec...

Ďarmotský – východiskom mu je názov mestečka *Ďarmoty (Balassgyarmat – v Maďarsku)*. Podrobnejšie vysvetlenie etymológie, viď Kruhy – Ďarmotský.

V 1995. roku na Slovensku nenašli, nezaznamenali ani jeden prípad, nuž aj toto bude vyložene dolnozemske priezvisko, pravda krycie. Ináč na D. zemi je tiež na okraji frekventovaných.

Demrovský – východiskom mu je názov mesta *Gyömrő*, ktoré sa nachádza v blízkosti Budapešti. Vypadá, že aj toto bude vyložene dolnozemske priezvisko – Petrovec, Kulpín... lebo na Slovensku zaznamenali len jeden prípad. V Bratislave. Z tohto sa domnievam, že tu ide o osobu repatrianta.

Detka – keby sa písalo *Dedka*, ako východisko by sme mali slovo *dedo*, lenže je *Detka*, nuž východiskom mu môže byť aj názov osady *Dětkovice* na Morave, lenže na Slovensku podobu *Detka* nepoznajú. Jestvuje však *Detko* a to až 145x a jeho výskyt je na záp. Slovensku, v okresoch *Čadca, Topoľčany, Trenčín, Prievidza...*

Dierčan – východiskom mu bude najskôr názov mesta v Maďarsku, *Győr (Ráb)* v Maďarsku, na čo poukazuje hlavne koncovka *-čan*. Viď Čáni. Stredoslovenské ucho a a aj jazyk to zmäkčili a namiesto *Dérčan*, dostali sme *Dierčan*.

Na Slovensku ho nezaznamenali.

Diviak – ťažko je určiť pravé východisko tohto priezviska. Jedno je však isté. Nebude súvisieť s *diviakom* = *divou sviňou*, *veprom*, ale východisko bude skorej názov osady, ako napr. *Divičie* (juhozápadne od Krupiny), *Divičany* (severovýchodne od Levíc), možno *Diviaky nad Nitricou* (neďaleko Prievidze)... ba mohli by sme uvážiť aj slovo *divé*, alebo aj *dívať sa*. Len sledovaním rodokmeňa dospejeme aj ku pravému významu a etymológii tohto priezviska.

Na Slovensku sa zjavilo 78x / Senica, Bratislava – vidiek, Považská Bystrica, Zvolen...

Domoni / Domonyi – pomerne časté a východiskom mu je osada *Domony* v Maďarsku. Môžeme ho pokladať za typické dolnozemske, lebo na Slovensku sa nevykytuje – na výnimku dvoch prípadov, v okrese Bratislava, z čoho môžeme predpokladať, že tu ide o presídlencov.

Dorča – vzniklo zo ženského osobného mena *Dorotea*, *Dorka*, či z jeho východniarskej domácej podoby, *Dorča*. Táto podoba sa na Slovensku nevyskytuje, takže len v Petrovci, Kulpíne... je viacej Dorčových, ako na Slovensku.

Na Slovensku zaznamenali však 3 prípady priezviska Dorčo a to v Lučenci, Humennom a v Košiciach.

Dovič – východiskom mu bude slovo *vdovec*. Príbuzné *Dovičin* vzniklo podobne, čiže v tomto prípade sa jedná o syna *vdovy*.

Na Slovensku Dovič mal frekvenciu 5x / V. Krtíš (Nenince), kým Dovičin 65x / Trenčín, Prievidza, V. Krtíš, Topoľčany, Prievidza...

Drienka / Drieňovský – tieto dve priezviská majú spoločné východisko a v našom prípade to bude najskôr niektorá z osád, ako *Drienovo* (Hont, Turiec), *Drienčany* (Gemery), *Drienice* (Šariš), *Drienov* (Šariš), avšak východiskom týchto je *Drieň* = druh stromovitého porastu. VEK.

Drienka 45x / Trenčín, Zvolen, B. Bystrica.

Drieňovský 12x / Žiar nad Hronom, Bratislava (Miloslavov), Nitra, N. Zámky, V. Krtíš...

Dudáš – i keď sa ho považuje za akože maď. priezvisko, tým nie je. Jeho pôvod je slovanský, slovenský a význam mu je *gajdáš*, *gajdoš*, ten, čo hrá na gajdy = *dudy*. VEK Dudáš 1°, 2°, Dudy.

Na Slovensku ho zaznamenali 1557x / Lip. Mikuláš, Nitra, Bratislava, B. Bystrica, Košice, Nové Zámky, Pov. Bystrica, Dlný Kubín, Michalovce, Prievidza...

Dudok – východiskom tu bude asi *dudok* 1° = druh vtáka, potažne, ale veľmi otázne, *dudok* 2° = peniaz. VEK Dudok 1°, 2°.

Na Slovensku ho zaznamenali 52x / Lučenec, N. Zámky, Levice, Galanta, Trnava, Rim. Sobota.

Podoba Dudka, 6x / Prievidza, B. Bystrica.

Podoba Dutka, 218x / Lip. Mikuláš, Humenné, B. Bystrica, Trnava, Bardejov, Dolný Kubín...

Ďuga – východiskom mu je slovo *d'ugat'* = udierať, pichať, strkať. Vyskytuje sa aj na Slovensku. To bolo priezvisko ev. kňaza zo Skalice a koľko si spomínam, kým manželka bola školáčka, z východného Slovenska im prišiel dopis od nejakej *Dugovej*, ktorá si chcela dopisovať. VEK.

Podoba Ďuga sa na Slovensku zjavuje 19x / Trnava, Nitra, Prievidza, Bratislava a podoba Duga, 200x / Senica, Myjava, Trnava...

Đurík – predstavuje demin. osobného mena Đuro > Đurík. VEMK Đuro. *Sú však aj osady s týmto menom.

Na Slovensku ho zaznamenali 387x / Trenčín, Topoľčany, Zvolen, Nitra...

Đurka – zrejme, východiskom tohto priezviska je osobné meno *Đurko*, lenže v tejto podobe, najskôr máme maďarský variant tohto mena. Ináč takéto priezviská sú veľmi časté a máme tu najrozličnejšie variácie, ako *Đurovka*, *Đurčianský*... Nemôže neuvážiť, že východiskom mnohých budú aj názvy osád, ako *Đurčiná* (Trenčín), *Đurkovce* (Hont), *Đurkov* (Abov), *Đurková* (Šariš) atď.

Na Slovensku ho zachytili 102x / Trebišov, Nitra, B. Bystrica, Trnava...

Đurko – predstavuje domácku podobu osobného mena Đuro. VEMK.

Na Slovensku ho zachytili 114x / Žilina, Rim. Sobota, Michalovce, Trebišov, Vranov nad Topľou, Trnava, Pov. Bystrica, Topoľčany...

Đurovka – aj tu v základe máme osobné meno *Đuro*. Vid' Đurka a Đurko.

Na Slovensku 37x / Trnava, Senica, Topoľčany, N. Zámky, Komárno...

Dýr – toto nám bude cudzokrajným priezviskom, najskôr nemeckého pôvodu a tu máme na výber. Môžeme uvážiť nem. *Dürr-*, *Tür* atď.

I keď na Dolnej zemi nie je zriedkavé, na Slovensku sa vôbec nezjavuje. Niečo podobné, Kdýr zaznamenali 2x, na Detve.

Egedy – tu ho máme napísané podľa pravidiel slovenského pravopisu, no východiskom mu je názov osady *Egyed* v Maďarsku (južnejšie od Rábu).

V tejto podobe máme len jeden vstup, v Bratislave. V podobe Egedy sa na Slovensku nevyskytuje, avšak je tam aj podoba Egyed a túto zaznamenali 91x / Senec, Trebišov, Dunajská Streda, Komárno, Čadca, Žiar nad Hronom, Trnava...

Fábry – pomerne frekventované. Východisko mu je v lat. jazyku, kde *faber* = robotník, kováč, tesár... z čoho následne vzniká aj termín *fabrika*.

Na Slovesku ho zachytili 1045x / Prievidza, Bratislava, Poprad, Nitra, B. Bystrica, Spišská Nová Ves, Levice...

Fačara – východiskom je maď. *facsar* = žmýkať.

Na Slovensku nebolo zachytené.

Fehér – vyslovuje sa *Fehér*. Pôvod je v maď. jazyku, kde *fehér* = biely, avšak jeho etymológia je germanská. V ang. *fair* = príjemný, pekný... jasný, biely, ktoré súvisí so starým hornoneckým *fagar*, gótskym *fags* a východiskom mu je germanské *faghraz*.

Na Slovensku sa zjavuje 788x / Dunajská Streda, Komárno, Rožňava, Lučenec, Levice, Trebišov, Trenčín...

Fekete – pôvod je jasný. Maďarský termín pre čierne.

Na Slovensku, 1882x / Komárno, Bratislava, Dun. Streda...

Ferko – predstavuje demin. osobného mena *Fero* a toto je zase domáca podoba mena *Ferdinand*. V češtine je tendencia toto osobné meno skrátiť na *Ferda*, *Ferdo*. VEMK.

Na Slovensku zaznamenali priezvisko Ferko, až 1445x / Rožňava, Revúca, Prešov, Michalovce... Priezvisko Fero 57x / Trenčín, Žilina, Topoľčany... Ferik 15x / Košice, Humenné, Prešov, Trebišov, Nitra, V. Krtíš... Ferenčák 182x / Skalica, Senica, Malacky, Sp. Nová Ves, Čadca... Ferenčík 156x / D. Kubín, Rožňava, Topoľčany, Senica, Ružomberok...

* V našich podmienkach musíme uvážiť aj alternatívne východisko, maď. *Ferencz* = František.

Filko – pomerne časté priezvisko a východiskom mu je názov mestečka *Filakovo* na Slovensku.

Na Slovensku, 39x / Michalovce, Stará Ľubovňa, Košice...

Forgáč – toto bolo priezvisko jedného z najznámejších šľachtických rodov Uhorska, avšak jeho etymológia nemusí siahať priamo do maď. jazyka, lebo *forgács* po maď. znamená *trieska*, *stružlina* a pre „vznešený“ rod je to veľmi drsné, prozaické...nevznešené. Ak sa podívame do ie. jazykov, tak uvidíme, že východiskom môže byť aj lat. *fortis* = silný... ozbrojená skupina mužov, až *forge* = rúbanie si cesty vpred. Kde mu je pravá etymológia, nech sa trápia potomkovia tohto šľachtického rodu, lebo „naši“ *Forgáčovci* nie sú „modrej krvi“. Za svoje priezvisko najskôr vďačia tomu, že asi, ako poddaní, žili na niektorom majetku „modrokrvých“ *Forgáčovcov*.

Na Slovensku je zaznamenané 819x / Žiar nad Hronom, Galanta, Košice, Prešov, N. Zámky...

Francisty – východiskom mu je osobné meno František, ktoré siaha ku názvu ger. plemena Frankov. VEK Frank 2°.

Na Slovensku je 114x / Zvolen, B. Bystrica, Lučenec...

Franka – etymológia tohto priezviska je rovnaká, ako aj pri Francisty. VEK Frank 2°.

Na Slovensku ho zaevidovali 45x / Zvolen, Levice, Lučenec, Košice, B. Bystrica...

Gajdoš – znamená muža, ktorý hrá na gajdách. VEK Gajdy. * Východiskom môže byť aj názov osady *Gajdoš*, pri meste *Sobrance* v Uzskej stolici, čo ale nemení na fakte, že je to muzikant na gajdách.

Na Slovensku ho zaregistrovali 4536x / Prešov, Bratislava, Humenné, Lip. Mikuláš, Bardejov, Pov. Bystrica, N. Zámky...

Gabčok – predstavuje demin. priezviska *Gabčo* (ktoré sa v jednotlivých lokalitách pozmenilo na *Gapčo*). Na Slovensku sa vyskytujú podoby *Gabčo*, *Gabčík*, ale aj *Gapčo*... Východiskom mu je osobné meno *Gabriel* (VEMK), poťažne bude súvisieť so slovom *gaba* = hromada, alebo *gabat* 1°, 2°. VEK.

Na Slovensku podobu Gapčok nezaregistrovali, ale Gapčo, áno a to 30x / Sp. Nová Ves, Poprad, Senec, Levice, Nitra...

Gáborok – zaujímavé z hľadiska, že tu dominuje maď. podoba mena *Gabriel* = *Gábor*, avšak sama koncovka je vyložene stredoslovenská.

Táto podoba na Slovensku nejestvuje, ale je tu Gáborík , až 38x / B. Bystrica, Pov. Bystrica, Žilina, Čadca, Poprad, Zvolen...

Gabríni (svojho času sa písalo *Gabrínyi*) – predstavuje ďalšiu podobu odvodenú z osobného mena *Gabriel* a určite tam nehrá žiadnu úlohu portugalské *gabra* = lat. *capra* = koza.

Gabríni na Slovensku nejestvuje, ba čo viacej, podoba Gabríny a Gabriny zapísalo sa len po jednom prípade a to len v Košiciach.

Galádik – v čase najväčšieho rozmachu rímskej ríše, za ich „límesom“ žili Kelti (názov je byzantský), či Galovia (názov je rímsky). Kelti / Galovia obývali nie len väčšiu časť Európy (aj územie Slovenska), ale prenikli aj do Malej Ázie (Biblia – List apoštola Pavla Galatským), ba aj na sever Afriky. Naše priezviská *Galo*, *Gallo*, *Galádik*, *Galát*... svoj pôvod čerpajú z názvu tohto národa a nie z názvu ktorý sa počas R-U používal na označenie územia *Halič* (*Galícia*), lebo toto vzniklo z pojmu pre *holé*.

Na Slovensku bolo zaznamenané 10x / Žiar nad Hronom, Topoľčany, Trnava, Levice...

Gazdík – predstavuje demin. slova *gazda*. VEK *Gazda*.

Na Slovensku 699x / Pov. Bystrica, Čadca, Trenčín, Žilina, Prievidza, B. Bystrica,, Rožňava...

Gaža / Gažo – východiskom je osobné meno *Gašpar*. VEMK *Gašpar*. * *Meno, Gašparovce*, nosí aj niekoľko osád.

Na Slovensku podoba Gaža bola 62x / Senica, Skalica, Žilina, Myjava, Trenčín, B. Bystrica.

Podoba Gažo bola 925x / Trnava, Bratislava, Žilina, Pov. Bystrica, Trebišov, Komárno...

Gažík – môže predstavovať demin. priezviská *Gažo* (vid'), alebo bude odvodené z názvu osady *Gaškovce* (Trenčianska župa), kde svoje východisko má *Gaško*. V každom prípade, tu dominuje osobné meno *Gašpar*. VEMK.

Na Slovensku bolo zapísané 225x / Senec, Rožňava, Poprad, Trnava...

Getl (Getel) – susedná osada, svojho času nazývaná *Bul'kes* (dnes *Maglič*) bola pôvodne osídlená Nemcami a ku určitému miešaniu dochádzalo. Aj v Petrovci, rovno nad „Bul'keskou“ ulicou stal menší dom, kde bývali *Getlovi*. Čo a aký význam toto priezvisko má, ťažko uhádnuť, lebo jeho východisko je niekde v strednej nemčine a pravda aj v starogermanskom jazyku, kde *ghetan = získať, obdržať, „zgrabiť“, držať a pod.

Na Slovensku nebolo zaznamenané, avšak Getlík 19x / Michalovce, Košice, Humenné, Trenčín...

Geľa / Geľo – neohrabaný, nemotorný človek.

Geľa sa na Slovensku nevyskytuje, avšak Geľo zachytili 22x / Humenné, Rim. Sobota, Poprad...

Gier(ik) – predpokladá sa nem. východisko, kde *Gier* = žiadostivosť, bažľavosť, lakomosť...
Gierik na Slovensku nejstvoval. Gerik zaznamenali 9x / L. Mikuláš. Gyerik (má inú etymológiu) sa zjavuje 2x / Dunajská Streda.

Gombár – v Kysáči je to bežné priezvisko, ale nie všetky rodiny sú aj v pokrvnom príbuzenstve, takže môžeme predpokladať, že aj východiská im budú rozličné. V jednom krídle jestvuje akože rodinná legenda, že ich pôvodným priezviskom bolo *Križan*, ale že sa bavili výrobou gombíkov, časom sa z nich stali *Gombároví*. Vypadá, že tu „rodinná pamäť“ siaha do doby, kedy sa rodina prisťahovala do osady *Gomba* v Maďarsku (juhovýchodne od Budapešti) a následným presťahovaním sa do oblasti južnej Báčky, toto sa im stalo priezviskom. Ináč po maď. *gomba* = huba, hríb, kým *gomb* = gombík. VEK Gombík.

Na Slovensku sa Gombár zjavuje 377x / Michalovce, Púchov, Svidník, Nitra, Prešov, Žilina...

Greksa / Grexa – východiskom asi bude lat. *grex, gregis* = črieda, stádo, kfdel, skupina, dav...
Greksa je zaznamenané 38x / Levice, Lučenec, kým Grexa 77x / Lučenec, Myjava, Trnava, Levice...

Grňa – pomerne frekventované, avšak keďže slovo *grňa* má celú škálu významov, najlepšie bude keď si pozriete VEK Grňa.

Na Slovensku zaznamenali pomerne malý počet, len 67x / Zvolen, Skalica, Žilina, Martin, Trnava...

Grujičkov – ako čo v Petrovci máme priezvisko *Jovankovič*, tak v Kulpíne bolo a možno ešte vždy je aj *Grujičkov*. Obe tieto priezviská sú nám „exotické“, cudzokrajné a v konkrétnom prípade ich pôvod bude srbský, alebo chorvátsky. Nič zvláštne. „Gradiščanski“ Chorváti sa do priestorov súčasného Slovenska, Maďarska a hlavne Rakúska dostali ešte v časoch tureckých výbojných rabovačiek, vojen a Srbi na územie Uhorska prichádzajú hlavne po „Veľkom sťahovaní – Velika seoba Srbalja“, nuž určite tu dochádzalo aj ku miešaniu sa... a keď sa „slovenské roje“ pohli do oblasti súčasnej Vojvodiny, medzi nimi boli aj rodiny s týmto priezviskom. Ináč, ako spomenuté rodiny *Jovankovič*, tak aj *Grujičkov*, v našich cirkevných matrikách sú zapísané, ako evanjelické.

Na Slovensku nejstvuje.

Guba – máme dve možné a konfliktné východiská. V prvom rade môžeme uvážiť osobné meno Jakub, kým v druhom prípade toto priezvisko, ako východisko môže mať *guba* = huňa, kabát z hrubého súkna. VEK Guba.

Na Slovensku ho zaevidovali 209x / Topoľčany, Humenné, Nitra, Bardejov...

Guča – východisko je jasné. Guča = niečo zhrubnuté, hrča... VEK Guča, ale môžeme pripustiť aj názov osady *Gočovo* (Malohont).

Na Slovensku nejstvuje.

Halaji – nepriehľadné, ale upomína na maď. pôvod, v ktorom prípade tu máme zopár konfliktných možných východísk, ako *hal* 1° = umierať, *hal* 2° = ryba, *hála* = vďaka, *hall* 1° = počuť... a ešte je tu rad ďalších možností. Ak by sme uvážili ger. východisko (s čím vlastne súvisia skoro všetky spomenuté maď. slová), význam by sme dostali približne rovnaký. Mohli by sme sa poprechádzať aj latinou a gréčtinou a aj tu by sme našli nejaké vysvetlenie a preto v tomto prípade môžeme povedať len toľko, že toto priezvisko je nám zatiaľ temné. Ak máte nejaké prijateľné vysvetlenie, dodajte nám. Možno na Slovensku jestvuje aj nejaká malá obec s názvom, z ktorého toto priezvisko mohlo vyjsť.

V Nitre ho zaevidovali 4x.

Hansman – výskyt tohto priezviska je hlavne v Petrovci a odtiaľto sa prešírilo aj ďalej. Moja stará mať spomínala, že pôvodne nemecká rodina *Hansman* sa svojho času prisťahovala do Petrovca a tu v priebehu niekoľkých generácií sa aj poslovenčili. Ináč priezvisko predstavuje fúziu nem. *Hans* (*Johan* = *Ján*) + *man* = človek, muž...

Na Slovensku je 3x / Bratislava, Košice, nuž domnievam sa, že to budú presídlenci z Petrovca.

Harminc – dáva dojem, že má maďarský pôvod, v čísle 30. Nie, toto priezvisko nemá nič spoločné s maď. jazykom. Pôvodná podoba mu bola *Harmanec*, čo je vlastne aj názov osady, ktorá leží trochu severnejšie od B. Bystrice. Z tohto kraja vyšli mnohí dolnozemskí Slováci a tento kraj nám dodal hodne priezvisk.

Na Slovensku 10x / Humenné, Bratislava, Košice.

Hasík – ako východisko, najskôr tu funguje slovo *hasiť*. VEK *Hasiť*. Na Slovensku jestvuje podoba *Haššík*, ktoré môže byť príbuzné, namä keď si uvedomíme, že podľa maď. písania *s* = *š*.

Hasík sa vyskytuje 47x / Skalica, Bratislava, Senica, Dolný Kubín, Michalovce...

Haška – vyskytuje sa aj podoba *Haško* a *Hašik*, najmä na Slovensku. Východiskom mu najskôr bude *hašteriť* (*sa*) = hádať, priesť, vadiť sa... VEK.

Frekvencia Haška 21x / Pov. Bystrica, Trnava, Bratislava, Myjava... Haško 443x v až 126. lokáciach / Bratislava, Trenčín, Lučenec, Vranov nad Topľou, Košice, Zvolen... Haššík 6x / Ružomberok, Pov. Bystrica.

Hegedúš – vyložene maď. pôvod. Východiskom je *hegedű* = husle, či bol by to *Husliar*.

Na Slovensku ich je 8x / Levice, Košice...

Herček – v Pivnici skorej stretnete podobu *Chrček*, kým v Petrovci počuť *Herčok*. Niekde v čase II. sv. vojny, v priestore medzi Petrovcom a Kulpínom, maďarskí vojaci zastrelili jedného z prvých partizánov, Slováka, určitého *Herčoka*. Obyvateľstvo bolo vyzvané, aby sa šlo pozrieť na mŕtveho partizána. Petrovcom sa rozniesol chýr, že niekde pri Viničkách zabili *Herčoka*. Išli sa ľudia pozrieť a tu, namiesto zviačať a *herčoka*, *chrčeka*, *chrčka*, *herčeka*... ležal mŕtvy chlap.

Toto priezvisko je utvorené z názvu zviačať a *chrček*. VEK *Chrček*.

Na Slovensku ho nezaznamenali, ale Hrček 7x / Žilina... a Chrček 5x / Bratislava.

Hevera – ťažko je určiť, kde má východisko. Ak uvážime maď. jazyk, tak je tu slovo *hever* = ležať, povalovať sa a pod. ale ak uvážime slovenčinu, tak nájdeme *hever* = nástroj na dvíhanie bremien, ktoré má však nemeckú etymológiu, kde *Heber* < *heben* = dvíhať.

Na Slovensku 34x / Zvolen, Michalovce, Prešov, Humenné...

Hlaváč – Východiskom bude *hlaváč* (*Cottus*) = druh sladkovodnej ryby, avšak aj pri tomto názve figuruje *hlava*. Priezvisko je celkom bežné, ba až dobre zastúpené aj na Slovensku.

Vyskytuje sa 1181x / Poprad, Stará Ľubovňa, Ružomberok, Pov. Bystrica, Žilina, Rožňava...

Hlebian – vid' Chlebian.

Na Slovensku ho nie je.

Hložan – východiskom mu nie je názov slovenskej osady *Hložany* (hneď vedľa Petrovca), ale tu musíme uvážiť, že aj na Slovensku sú frekventované podoby, ako *Hložník*, *Hložný* (*Hložanský*), takže východiskom bude slovo *hloh*, *hlošina*. VEK.

Na Slovensku 4x / Dunajská Streda, Trenčín. Hložanský 4x / Žilina, Skalica.

Hnilica – východiskom bude názov osady *Hnilec*, *Hnilčík*, severnejšie od Rožňavy.

Na Slovensku 143x / Martin, Krupina, Žilina, Ilava, Galanta, Dolný Kubín...

Horniak – východisko je jasné. Je to osoba pochádzajúca z Hornej zeme, eventuálne z horského kraja.

Na Slovensku 493x / Levice, Topoľčany, Veľký Krtíš, Zvolen, Nitra...

Horvát(h) – Predstavuje maďarskú podobu písania názvu národa Chorvat. VEK.

Na Slovensku je frekventované, 15092x / Bratislava, Spišská Nová Ves, Trnava, Nové Zámky, Dunajská Streda, Komárno, Rimavská Sobota...

Hric – východiskom mu je osada a aj bývalá pevnosť *Hričov*, nachádzajúca sa medzi Žilinou a Bytčou.

Na Slovensku 1458x / Spišská Nová Ves, Prešov, Vranov nad Topľou, Michalovce, B. Bystrica, Košice...

Hrnčiar – na prvý pohľad by sme ho zaradili ku priezviskám vychádzajúcim z remesla, avšak v našom (dolnozemskej) prípade to nemusí platiť. Skorej sa tu jedná o osobu prišlú z niektorej osady s názvom *Hrnčiarovce* (na Slovensku), alebo z osady v Maďarsku, *Herencsény*, ktorá je len trochu nižšie od Balašských Ďarmot. Priezvisko je frekventované aj na Slovensku.

Na Slovensku 539x / Lip. Mikuláš, B. Štiavnica, Lučenec, Zvolen, Žilina...

Hrubík – frekventované je širom Dolnej zeme. Východiskom mu je *hrubý*. VEK.

Na Slovensku 32x / Veľký Krtíš, Lučenec...

Hrudka – východisko je jasné. Slovo *hruda* = kus zbitej stvrdnutej zeme. V Maďarsku sa stretne aj s *Hrudkay*, avšak toto slovo pre našich etymológov bolo „ťažké“. VEK Hrudka.

Na Slovensku 76x / B. Štiavnica, Topoľčany, Trenčín...

Hudec – východiskom môže byť *hudec* = muzikant, alebo ešte skorej toto bude krycie priezvisko rodiny, ktorá vyšla z obce *Hudcovce* v Zemplíne. VEK Hudba.

Na Slovensku 3318x / Bratislava, Žilina, Zvolen, Prievidza, B. Bystrica, Trnava, V. Krtíš, Trenčín...

Hýl – vyskytuje sa aj podoba *Hiel*, čo hneď poukazuje, že východisko bude v germánskom jazyku a to i napriek, že v Abovskej stolici nájdeme osadu *Hýľov*, lebo aj tento názov v sebe skrýva ger. pôvod. Kvôli ľahšiemu vysvetleniu, poukážeme na staroang. *hyll*, súč. ang. *hill* = kopec, ktoré v dolnonemeckom je *hull*, v strednom holandskom *hil(l)e*, nem. *hügelig* = kopcovitý.

Dnešná obec Hýľov sa v 1773. písala Hilyo, Hillow, v 1776. Hilyó, 1808. Hylow, 1920. Hýľov, od 1945. Hýľov.

Podoba Hýľ sa na Slovensku zaznačila 37x / Ružomberok, D. Kubín... Podoba Hýlek 11x / . Podoba Hýll 157x / Žilina, Ružomberok, Malacky, Martin...

Chalupka – pomerne frekventované a to, ako na Dolnej zemi, tak aj na Slovensku. Etymológia je jasná. *Chalupa* = koliba, skrýš. VEK Chalupa.

Na Slovensku 278x / B. Bystrica, Brezno, Poprad, Čadca, Pov. Bystrica, Martin, Trnava, Skalica...

Chlebian – v matrike Kulpína, toto priezvisko má podobu *Hlebian*, čo vôbec neprekvapuje, lebo to tam mohol doložiť Maďar, alebo Srb, lebo pravopis im nepozná hlásku *ch* a podobný problém máme aj pri priezvisku *Chovan*, z ktorého vypadlo *Hovan*, *Chrtán*, sa zmenil na buď *Hertyán*, *Herzan*, *Hrcán*, *Krcán*..... atď. Ako koľvek, východiskovým slovom je tu *chlieb* (VEK), ktorého etymológia je komplikovanejšia. Ináč na Slovensku sa stretáme aj s touto podobou, ako aj s *Chlebák*, *Chleban*, *Chlebana*, *Chlebec*, *Chlebík*... Dolnozemske *Chlebian* môže byť sem transplantované, ale zároveň aj urobené z niektorého názvu lokality na Slovensku, ako: osada *Chlebnice* (Dolný Kubín), *Chlebany* (Nitra), končiar *Chleb* (Malá Fatra), *Chlebnický potok* (prítok Oravy)... ktorým pádom aj toto priezvisko môžeme zaradiť do skupiny krycích.

Svojho času som sa stretol so študentkou teológie, Slovenkou z bývalej ČSSR ktorá mala priezvisko Chlebianová, ale s dolnozemskými Chlebianovcami nemala žiadny súvis. Nevie, ale podľa súpisu z 1995. roku, na Slovensku Chlebian nejestvoval. Zaznamenali len podoby Chleban a Chlebana.

Chlipec – môžeme mať až niekoľko východísk. VEK *Chlípať* = hlučne piť, *Chlipnúť* = visieť, trčať a *Chlipný* = zamyslený, náruživý....

Na Slovensku, v roku 1995. toto priezvisko nejestvovalo.

Chlpka – východiskom je *chlp* = vlas, srst' na koži zvierat, výrastok na niektorých rastlinách... a je tu aj *chlpíť*, *chlpčiť sa* = zauzľovanie sa nití a hašterenie. VEK Chlp.

Na Slovensku, v súpise z 1995. roku, toto priezvisko nejestvovalo.

Imrek – východisko je jasné. Maďarská podoba osobného mena *Imrich*. VEMK.

Na Slovensku zaznačili len jeden prípad. V Martine.

Iker – i keď toto priezvisko v Kulpíne nejestvuje (len v Pazove, odkiaľ prešlo do Bóľoviec...), predsa pre jeho zriedkavosť som ho sem zaradil. VHV pri priezviskách Pazovy hovorí, že je „neznámeho pôvodu“. Svoj pôvod však musí mať a aj ho má. Naše *Iker* je maďarského pôvodu, avšak aj tam je „izolované“, bez nejakých jazykových príbuzenstiev, takže nie je vylúčené, že im predstavuje import. Maď. *iker* = dvojča, blíženec. Vedľa neho v slovníku stojí *ikrás* = hering (ikrový sled), ikernáč a tieto slová do maďarčiny sa dostali zo slovanského jazyka. (VEK Ikra)

V USA, i keď nie bežne, ale toto priezvisko tiež nájdete. Dovandrovalo tam s prisťahovalcami a ako ho Američania vysvetľujú, môže mať pôvod maďarský (*iker* = dvojča, *Ikervár* = názov osady, kde sa do hlavného toku vlievajú dva menšie potôčky, na hlavnú cestu sa napájajú dve vedľajšie...), avšak najväčšmi sa im páči, že toto priezvisko sa vyvinulo z osobného mena Baskov (Španielsko / Francúzsko), kde *Iker* = navštevuje, prichádza na návštevu... V roku 2010. Španielski futbalisti sa stali šampiónmi sveta a to vraj najviac zaslúhou ich brankára, *Iker Fernández*.

Iker, ako priezvisko, poznajú aj Nemci a domnievajú sa, že je rýdzo nemecké. Áno, aj tam je hodne *Ikerových* a ich pôvode sa môžeme len domnievať. Budú to prisťahovalci zo Španielska, Francúzska (Baskovia), budú to Polabskí Slovania, Lužickí Srbi, Pomorania, Kašubovia, alebo pôvodní Bodríkovia, Psohlavci....? Majú to tam na výber.

Na Slovensku bolo 7x / Bratislava, Dunajská Streda, Nitra...

Jagoš – východiskom je slovo *jagať sa* = trblietať, lesknúť, ligotať sa... VEK Jagat'

Na Slovensku 45x / Skalica, Rim. Sobota, B. Bystrica, Levice, Bytča, Lučenec...

Jánošík – toto priezvisko, ako aj *Janšík, Jáňoš, Jančo...* zdieľajú spoločné východisko. Maďarskú podobu osobného mena *Ján*. VEMK.

Na Slovensku 1517x / Bratislava, Žilina, Spišská Nová Ves, Nitra...

Jánoš – vid' Jánošík.

Táto podoba na Slovensku nebola, ale je tam Janoš 45x / Humenné, Michalovce, Žilina, Sp. N. Ves... a Jáňoš 747x / Bratislava, Malacky, Topoľčany, Žilina...

Jaško – ak predstavuje demin. priezviska *Jašo*, tak tu máme domácku podobu osobného mena *Joachim*. Na Slovensku sa vyskytuje aj podoba *Jašík*... Ďalšia možnosť je, že tu ide o termín *jašiť sa* = plašiť sa a následne aj *jašo* = pochábeľ, vetroplach. VEK Jašiť, Jašo. * Je však aj zopár osád s názvom *Jašovce, Jakušovce*...

Na Slovensku 445x / Humenné, B. Štiavnica, Prešov, Lip. Mikuláš, Lučenec...

Javorník – je jasné, že sa tu jedná o strom *javor*, avšak východiskom dolnozemskej nositeľov tohto priezviska nemusí byť priamo tento strom, ale názov osady *Javorník*, trochu severnejšie od Myjavu (VEK Javor), alebo kopec *Javorník* severne od Považskej Bystrice.

Na Slovensku 32x / Zvolen, Nitra, Levice, Prešov, B. Štiavnica...

Juhás / Juhásik – na Dolnej zemi celkom bežné priezvisko, kde sa pripisuje k maď. jazyku, lebo aj tam nájdete, že *juhász* = pastier oviec a ovca je *juh*. Krásne a všetko sedí, lenže svoju etymológiu nemá v ugrofínskom jazyku, lež v germánskom. V angličtine nájdeme, že *ewe* (čítaj

jú) = ovca, jahnica, v pl. *ewes* = (jús) = ovce. V hol. *ooi*, sthn (hornonemecký) *ou(wi)*, nem. *aeue*, ger. **awi-* ... reprezentované je s ie. (indoeurópskym) **owi-*, ktoré je v latine zastúpené s *ovis*, v gr. *ó(F)ις, óις, οίός*, litovský *avis* a slovenský, *ovca*, či v sanskrite je to *ávi-* = ovca.

Na Slovensku 1382x / Trnava, Košice, Michalovce, Nitra...

Jurík – je paralelné s priezviskom *Ďurík*, či v konkrétnom prípade nie je odvodené z *Ďuro*, ale *Juro*.

Na Slovensku 1680x / N. Zámky, Bratislava, Nitra, Lip. Mikuláš, Pov. Bystrica, Trnava... kým Juríková 1708x . Rovnaké východisko má aj Jurica, 415x / Trenčín, Piešťany, Senica, Malacky, Prešov, Sabinov..., ako aj Juráš, 349x / Lip. Mikuláš, D. Kubín, Myjava, Bratislava, Skalica... Juráša spomínam preto, lebo v čase rozkladu Juhoslávie, obrátil sa na mňa jeden Juráš, ktorý nemal poňatia, akého je pôvodu jeho priezvisko. Otec mu bol nejakým armádnym dôstojníkom, vyrastal v Belehrade, v rodine sa nikdy nehovorilo o pôvode... nevedel akého je náboženstva rodina v Slavónsku atď. Reku kamarát, tu Ti pomôcť nemôžem. Malo Ťa to zaujímať aj skorej a vedel by si. Keďže rodina bývala v Slavónsku, môžem predpokladať, že ich korene boli niekde na Orave a že podľa náboženstva boli katolíci.

=====

Kadlec (-čík) – bude západoslovenským, prípadne moravsko-českým priezviskom, odvodeným z *kaditi* = nár. na Dolnej zemi *kedit'* = dymit', čadiť. Pôvodne znamenalo *vykurovať, údiť*.

Na Slovensku, podoba Kadlec zachytená bola 553x / Trenčín, Trnava, Púchov, Hlohovec... a podoba Kadlečík 547x , v 120. lokalitách / Hlohovec, Skalica, Senica, Myjava, Bratislava, Žilina...

Kantár – môžeme uvážiť dve východiská. A/ časť konského postroja na hlavu, B/ dolnozemskej termín pre *kanvu* = najčastejšie je to plechová nádoba na vodu, čiže *kantár* bol remeselník, čo vyrábala *kanty*. VEK Kanta, Kantár.

Na Slovensku 65x / N. Zámky, D. Kubín, L. Mikuláš, Martin, Komárno...

Kaňa – najčastejšie sa stretáme s vysvetlením, že východiskom tohto priezviska je názov dravého vtáka *kaňa*. (VEK Kaňa.) Tento pôvod je celkom možný, lenže v Maďarsku jestvuje aj osada *Kány*, východne od Blatenského jazera, ktorá aspoň v prípade dolnozemskej Slovákov mohla byť šikovníka na krycie priezvisko, ktoré mimochodom je tu pomerne frekventované.

Na Slovensku zaregistrovali 171x / Stará Ľubovňa, Prievidza, Senica, Poprad, Martin, Čadca, Kežmarok...

Kardelis – pravýchodiskom mu je grécke *kardia / καρδια* = srdce, duša, um, vnútorné orgány... čiže *Kardelis* by bol človek dobrého srdca, dobrej duše... Medzi ľuďmi toto priezvisko sa používa v skrátenej podobe, ako *Kardel'*, *Kardel'ovi*... Medzi Srbmi je variant *Kardelj*. * Neraz sa stretáme s tvrdením, že má latinský pôvod. Tak, všetko je možné, lenže aj latina si toto slovo prebrala od Grékov. Priezvisko sa rozšírilo z Kysáča a je pomerne frekventované, ba keď sa podívame, ňá počet reprezentantov na Slovensku a kde sa všetko vyskytuje, môžeme tvrdiť, že tu ide o rodiny presídlencov.

Na Slovensku 25x / Galanta a okolie Bratislavy (Žitný ostrov).

Karman – východisk je na výber. V prvom rade maďarská literatúra pozná meno *Kármán József* (narodil sa v Lučenci 1769. roku a tam aj umrel v roku 1795.). Bol významný maď. spisovateľ, ba prvým skutočným maď. románopiscom. Ak by sme chceli jeho priezvisko vysvetliť na maďarskom podklade, tak tu je *kár* = škoda, čiže bol by to *Škodák*, avšak tá koncovka *-man* ukazuje, že je to pre maďarčinu cudzokrajné, nedomáce, čiže toto priezvisko môže predstavovať len pomadžarčenú podobu slovenského *Krman* a dejiny sú nám plné osobností s týmto priezviskom. Časť ich pochádzala z okolia Trenčína, ale časť aj z Liptova a zopár aj z južného Slovenska. Ukazujú sa aj iné, hlavne germánske konekcie, takže sa s týmto priezviskom sa dá poriadne manipulovať, ako napr. hľadanie súvislosti s *karmín*, *karmazín*, *karambola*... Vždy sa dopracujeme ku významu *červené*, čiže *Karman* by mohol byť aj človek červených vlasov atď. atď.

Na Slovensku je zachytené 89x / Lučenec, Zvolen, Martin...

Káša(-o) – určite tu nebude súvis s *kašou*, ako jedlom, ale priezvisko bude odvodené z maď. názvu pre mesto *Košice* = *Kassa*, prípadne *Kašov*, na juhu Zemplínskej župy, alebo aj z *kasat'*, *zakášat'* VEK.

Na Slovensku bolo 53x / Trebišov, Senec, Lučenec...

Katiak – toto priezvisko, ako samostatné, v Petrovci už zaniklo, no predsa je v použití, ako prímeno, prezývka rodiny *Čúsových*. Bolo aj na Slovensku a to, ako v tejto podobe, tak aj v podobe *Katina*. Ku vysvetleniu etymológie tohto priezviska, hneď sa nám núka nejaký súvis so ženským osobným menom *Katarína* (VEMK), čo však bude falošná stopa. Skorej tu bude súvis so slovom *kat* = profesionálny vykonávateľ trestu smrti, avšak nie priamo v tomto význame. U nás to bude skorej súvisieť so starším významom (ťahá sa až po sanskrit) pre osobu, ktorá sa zaoberá *katovaním*, *sekaním*... mäsa, mäsiarstvom. VEK Kat.

Staršie dáta zo Slovenska Toto priezvisko ešte zachytili, ale v 1995. roku ho už nieto. Spomína sa len Katina 90x / Žarnovica, Žiar nad Hronom, Zvolen, Nitra, Topoľčany...

Kedra – s týmto priezviskom v podobe *Kedra*, *Kedro*, stretnete sa aj na Slovensku. Má zaujímavý pôvod, ktorý sa cez staroslovanský jazyk tiehne až do gréckeho. V staroslov. bolo *kedrъ*, čo cestou vplyvu byzantského krídla kresťanstva preniká aj k nám a predstavuje grécku podobu *κέδρος* = latinskému *céder* = druh ihličnatého stromu. Konečne, aj latinská podoba vychádza z gréckej.

Na Slovensku ho zachytili 3x / v okrese Martin (Košúty a Záturčie).

Ketyanszky – toto je podoba, akú som obdržal z kulpínskej matriky, lenže, ako slovenské priezvisko sa mi nepozdáva. Hlavne z príčiny, že v Kulpíne je srbská rodina s priezviskom *Kačanski* (asi bude odvodené z názvu mestečka *Kač*), ale zároveň viem, že v prípade tejto rodiny dochádzalo aj ku miešaniu sa so Slovákami. Dochádzali tam slovenské nevesty, no možné je, že aj ďalej zotrvali pri evanjelickej viere a cirkevná matrika ich zachytáva (chybne) v maďarskej podobe písania, *Ketyanszky*.

Kévenský – súčasne sa preferuje podoba *Kevenský*, čo nám toto priezvisko robí ešte nepriehľadnejším. Áno, je nám „temné“, i keď rodiny s týmto priezviskom vždy patrili medzi staršie a majetnejšie – gazdovské. Srbské slangové *kéva* = matka, či cirkevné *Paraskeva*, tu nebude figurovať, lebo v čase príchodu do týchto krajov, vplyv srbčiny sme ešte nepoznali a to

znamená, že jeho etymológia bude skorej v maďarskom jazyku a tu nájdeme: *kéve* = snop, *kévely* = pyšný, *kevés* = málo (dĺžeň už nie je pri prvom -e-) a preto sa nazdávam, že tu nám figuruje to prvé spomenuté maďarské *kéve* = snop, či preširenejšie by sme mali aj súvis so žatím obilia, „rýsom“ a pod.

Skorej, ako došlo ku založeniu Petrovca, naši predkovia riadne dochádzali na panstvo Černojevičovcov (Futok) a tu robili z „rýsu“ (SSJ toto zastaralé slovo nepozná, ale jeho význam je *žatie, robota za vyjednaný podiel zožatých snopov z úrody*). Na tieto práce nie len akože zakladateľ Petrovca, Martin Čáni (z Málnica - Novohrad), ale aj rad iných, dochádzali rokmi. Dobré sa dalo zarobiť a uživiť rodiny, ktoré nechali doma. Táto sezónna cesta za chlebom trvala niekoľko rokov, až v tom ďalekom 1745. roku, s povolením futockého pána, privádzajú si sem aj rodiny a zakladajú si osadu. (Osadnícka zmluva sa podpisovala 25. mája 1745. roku.) V tom čase, do už tu jestvujúcej srbskej osady, prichádza niečo viacej, ako 2000 duší (tu cháp, že sú to len pokrstení a konfirmovaní) a vzniká Petrovec, či následne aj „slovenský“ Kulpín. (Tam, na majetku Stratimirovičovcov už jestvovala menšia srbská osada.)

Môžeme predpokladať, aj dokázať, že Martin Čáni sem nechodil sám. Prichádzala celá skupina Slovákov a to nie len „slobodných“, ale aj „poddaných“ a neskoršie mnohí poddaní utekali od pánov a cestou si menili priezviská (aby ich pán nenašiel). Do tejto skupiny prvých „rysárov“ patrili aj *Kévenskovci*.

Tak toto by bolo asi najreálnejšie vysvetlenie tohto priezviska. Podporuje to aj filmový záber z 1986. roku, kedy Slovenský spolok „L. Štúra“ z Melbourne, jeho folklórna skupina, robila prvý zájazd do kraja predkov. Rodina Samuela Rauza bola ubytovaná v dome petrovského gazdu Samuela Kevenského (už nebohého) a tento (na filmovú pásku) zdôrazňoval, že ich rod pochádza niekde z Hontu, ale nevedel ani z ktorej osady a nepoznal ani pôvodné priezvisko.

Na Slovensku ho zaznamenali 2x a to v Pod. Biskupiciach a v Bratislave (Staré mesto), čiže určite tu ide o osoby presídlencov.

Kičiňa – aj tu máme maď. východisko. *Kicsi* = malý, máličko, trochu... Vid' Kiš.

Táto podoba na Slovensku nejestvuje, avšak Kičiň 22x / Trebišov, Nitra, Zl. Morávce, Komárno, Lučenec

Kiš – pomerne časté priezvisko a to, ako na Dolnej zemi, tak aj na Slovensku. Východiskom môže byť maď. *kis* = malý, avšak v jednotlivých prípadoch aj názov lokality *Kišovce*, ktoré sa v 1786. r. písali *Kiszócz* (Spiš). VEK.

*O ie. pôvode slova *kiš* = malý nasvedčuje aj sans. a z neho odvodené jazyky. Sans. *kimcid* = čokoľvek, v pali *kiñci*, ašoka *kimci* = malicherné, nič, peržský cigánsky *hič* = nič... záp. pahlavi *kich* = trochu, málo, asamézsky *kišu* = málo, trochu... a v súčasnom Iráne a Afganistáne, slovo *kišlak* = zimný, dočasný tábor kočovníkov, nomádskych pastierov.

Podobu Kiš zaregistrovali 649x, v 216. lokalitách / Levice, Bratislava, Rim. Sobota, N. Zámky, Košice, Galanta.

Podobu Kiša 106x / Martin, Žilina, Sp. N. Ves, D. Kubín...

Kišgeci – vypadá akoby bolo rýdzo maďarské, avšak jeho vysvetlenie v tomto prípade by nebolo najkrajšie, najvhodnejšie pre nositeľa, takže domnievam sa, že tu ide o kombináciu, fúziu maď. *kiš* = malý + nem. *Getz, Goetz, Götz, Götze* = idol, modla.

Na Slovensku Kišgeci nieto, avšak Kis-Geci zaregistrovali v jednom prípade, v osade Svätušie, okres Trebišov.

Klinko – ako východisko, tu máme *klinec*, *klin*, avšak v našom dolnozemsom prípade môže figurovať aj názov obce *Klin*, na Orave.

Na Slovensku ho zaregistrovali 143x / Trenčín, Bratislava, Revúca.

Klobušický – toto bolo priezvisko jedného z kulpínskych kňazov. Východiskom mu je názov osady *Klobušice* (*Panské, Zemianske*), ktorá je len trochu severnejšie od Trenčína a Dubnice a v tomto názve určite budeme mať *klobúk*.

Na Slovensku ho zaregistrovali 120x / Trenčín, Bratislava, Žiar nad Hronom, B. Bystrica, Senec, Dolný Kubín...

Kmeť – východiskom je tu *kmeť* = múdry starec, hlava rodiny... VEK Kmeť, ale jestvuje aj osada s názvom *Kmeťovce* (Hont).

Na Slovensku ho zaregistrovali 1969x / B. Bystrica, Zvolen, Prievidza, Martin...

Kocian – u nás sa vyskytuje táto podoba písania, avšak v Poľsku a v Maďarsku sú podoby *Kocyan*, *Koczán*... Etymologický súvisí s *kotarcom* (VEK), po rus. *kotéc* = košiar, priehrada na lovenie rýb, ukr. *kotěcъ* = priehrada z prútia (na lovenie rýb), poľ. *kojec* = klietka pre vtákov, staršie *kocięc* = klietka, pasca... čes. *kotec* = búdka pre zvieratá, chlievik... praslov. *kotъcъ* = klietka, pasca, komôrka, hniezdo... *Kocian* bude teda človek, čo buď býval v nejakom menšom domci, alebo sa bavil košíkarstvom, prípadne pomocou pasce lovil ryby a pod.

Na Slovensku 560x / Žiar nad Hronom, Trnava, Pov. Bystrica, Skalica, Žilina...

Kocman – na prvý pohľad aj toto priezvisko nám vonia „nemeckosťou“, čo je falošná stopa. Priezvisko má slovanský pôvod a toto zase nevychádza zo slova *kocka* (tu dominuje slovo *kost*), alebo, ak by sme uvážili, že *Kocman* by sme napísali *Kotsman*, tak dostaneme inú etymológiu, súvis s *kotom*, *kocúrom*, *mačkou*, či prešironejšie aj s *kotiť sa 1°* a *kotiť sa 2°*. VEK.

Na Slovensku ho našli 82x / Zvolen, Krupina, Levice, Lučenec, Žilina..., ale boli zaregistrované aj podoby Kocmánek (31x), Kocmaník (6x), Kocmann (3x) atď.

Kočiš / Kocsis – východisko je jasné, *koč*, či *Kočiš / Kocsis*, pohonič koní, kočového záprahu, lenže tu narazíme na chybné, až celkom smiešne vysvetlenia, i keď je slovo *koč* nie ugrofínskeho, ale indoeurópskeho pôvodu. VEK Koč. *Kočiš* je pohoničom koní zapriahnutých do *koča*.

Na Slovensku je 1653x / Prešov, Sp. N. Ves, Košice, Michalovce, Trebišov...

Kochan – východiskom je *kochať sa* = mať záľubu, potešenie v niečom, vychutnávať krásu niečoho... VEK. *Kochať sa*. Východiskom môže byť aj názov osady *Kochanovce* (Bardejov, Humenné).

Na Slovensku bolo 592x / Sabinov, B. Bystrica, Brezno, Topoľčany, Rim. Sobota...

Kochár – východisko je jasné. Regionálny názov pre kominára, čiže človeka čo buď vymetá komíny, alebo ich aj stavá, prípadne je to poslovenčené nem. slovo s významom *kuchára*. Etymológia tohto nárečového slova je komplikovanejšia. VEK Koch, Kuchyňa.

Na Slovensku nezaznamenali ani jeden prípad, avšak podoba Kochjar_Bola 23x / Revúca, Martin, Košice...

Kokavec – pomerne frekventované a východiskom mu bude názov osady *Kokava* (Liptov, Gemer).

Na Slovensku zaregistrovali 267x / Lip. Mikuláš, Brezno, B. Bystrica, Lučenec, Žilina...

Kolár – vyskytuje sa širom Dolnej zeme a Slovenska. Same priezvisko môže vychádzať z názvu remesla, remeselníka, čo vyrába kolesá, avšak v prípade Dolnej zeme to môže byť aj krycím priezviskom osoby, ktorá vyšla z niektorej osady zvanej *Koláry*... VEK Koleso.

Na Slovensku 278x / Žilina, Pov. Bystrica, Martin, Nitra, Bardejov, Prešov...

Kopčok – typické dolnozemske priezvisko a z tohto prostredia vyemigrovalo aj na Slovensko. Pravdepodobne predstavuje krycie priezvisko a môže byť utvorené z *kopec, kopať*..., alebo z názvu niektorej osady na Slovensku, ako napr. *Kopčany*. Na Slovensku skorej stretnete *Kopačka, Kopál, Kopčík, Kopčan, Kopečný*... ktoré môžu, ale aj nemusia vždy súhlasiť s *Kopčokom*.

Frekvencia na Slovensku 23x / hlavne v okolí Bratislavy, na Žitnom ostrove, ale zaregistrovali aj v Martine, Detve, Leviciach.

Koruniak – ako východisko môžeme uvážiť *korunu*, kráľovskú ozdobu hlavy, ale v našom prípade skorej ide o priezvisko odvodené z názvu osady *Korunková* (Svidník).

Na Slovensku nezaregistrovali ani jeden prípad.

Kováč – ako východisko tohto frekventovaného priezviska môžeme uvážiť remeselníka, ktorý na *nákove koval kov, podkovy*... lenže v našich chotároch jeho nositelia nemuseli vždy byť *kováčmi*, ale môže byť utvorené aj z názvu osady, odkiaľ prišli, ako napr. *Kováčová* (Zvolen), *Kováčovce* (Veľký Krtíš) atď.

Frekvencia na Slovensku 15238x, v 1538. lokalitách / Bratislava, Levice, Zvolen, V. Krtíš, N. Zámky, Žilina, Lučenec...

Kovarčík – predstavuje demin. priezviska *Kovár*, čo predstavuje poslovenčený variant českého *Kovár* a toto je paralelné s *Kováč*.

Na Slovensku 30x / Bratislava, Nitra, N Zámky, Myjava, Trenčín...

Koza – v našich podmienkach, toto priezvisko nemusí byť odvodené priamo od *kozy* (VEK), ale sa vzniknúť aj z názvu osady, odkiaľ tieto rodiny vyšli, ako napr. *Kozárovce* v okrese Levice. Ináč *Koza* sa vyskytuje aj na Slovensku, ako aj *Kozár, Kozel* a pod.

Na Slovensku 284x / Čadca, Lučenec, Žiar nad Hronom, Zvolen, Bratislava...

Krajčík – demin. priezviska *Krajči* a toto sa považuje za akože české, utvorené z *krejčí* = krajčír.

Na Slovensku 856x / Topoľčany, Žilina, Trenčín, Trnava...

Králik – východiskom mu je názov „zajaca domáceho“, *králik*, avšak v našom prípade tu môže ísť aj o krycie priezvisko, utvorené z názvu osady *Králiky*, okres B. Bystrica, alebo *Králik*, v susedstve osád *Lenka a Stránske, Králiky* (Zvolen) Ináč frekventované je aj na Slovensku. VEK Králik.

Na Slovensku 2326x / Bratislava, Žilina, Čadca, Pov. Bystrica, Poprad, Nitra...

Kreka – zriedkavé a úplne nepriehľadné. Môže mať aj zvukomalebný pôvod, z *krákať*, (*š*)*kriekať*... VEK Kričať, ale rovnako môžeme uvážiť aj české *kretka* = druh a spôsob viazania šatky (ručníka) a toto si čeština prebrala z nem. *Greta*, čo zase predstavuje domácku podobu osobného mena *Margareta*.

* *Pozor! Nie je utvorené z názvu bane v Srbsku, Kreka.*

Na Slovensku zaregistrovali len 1x a to v Bratislave (Malinovo), z čoho predpokladám, že tu ide o presídlenca. Ináč podobné, Krekáň zaznamenali 50x / Zvolen, Lučenec... Krekáč 70x / Pov. Bystrica, Levice, V. Krtíš, Zvolen...

Kriška – frekventované je hlavne na strednom Slovensku a odtiaľ, spolu s prisťahovalcami prišlo aj na Dolnú zem. Koreňom mu bude asi *križ*, *križalka* = štvrtka očisteného zemiaka, jablka... V srbch. *kriška* (*hleba*) = kúsok, krajec chleba, križalka, plátok a *krišom* = kradmo, potajomky... VEK Križ, Krušiť. Súvis s českým hubárskym termínom *kříšť* (*Boletus pachypus*) asi nebude.

Na Slovensku 439x / R. Sobota, Humenné, Trnava, Galanta, Bratislava, B. Bystrica...

Krnáč – na Slovensku sa vyskytuje *Krnáč*, *Krno*, *Krňan*... kým na Dolnej zemi je to len *Krnáč*. Východiskom dolnozemskej varianty môže byť aj názov obce *Krná* (Lučenec), prípadne *Krnča* (Topoľčany). VEK Krnáč.

Na Slovensku sa Krnáč zaznamenalo 2517x / Zvolen, B. Bystrica, Lučenec, Rim. Sobota...

Kučera – východiskom je termín pre *kučeravé vlasy* > *kučera*. VEK Kučera.

Na Slovensku 2517x / Bratislava, Zvolen, Trnava, Žilina, Lučenec...

Kukavský / Kukavszky – ako východisko tu môžeme uvážiť české *kukavka* = kukučka, prípadne osadu *Kuková* (Šariš), lenže v tom prípade by to bol Kukovský.

Na Slovensku ho nezaznamenali.

Kukučka – východiskom je názov vtáka *kukučka*. VEK Kukučka.

Rozšírené je po celej Vojvodine a na Slovensku ho zaregistrovali 907x / Nitra, Žiar nad Hronom, Pov. Bystrica, Trenčín...

Kunčák – nepriehľadné. Núka sa súvis so slovom (*s*)*kunčať*, ale aj s *kundrák* = samec svine domácej a divej, kanec. Núka sa aj *kuna* = názov zvierat'a s drahou kožušinou, čiže *Kunčák* by mohol byť aj lovec na kuny (VEK Kuna) a na dôvažok, máme tu aj názov osady *Kunešov* (Žiar nad Hronom) a ďalšie lokality podobného znenia. Na Slovensku sa vyskytujú aj priezviská *Kuna*, *Kunic*, *Kuník*, *Kuniš*, *Kunošík*... ktoré možno budú súvisieť s Kunčákom.

Toto, akože pivnícke priezvisko, na Slovensku zaznamenali 2x / Bratislava, N. Zámky, z čoho sa domnievam, že tu ide o potomkov pána Kunčáka, ktorý v čase akcie „Mať volá“, prešiel na Slovensko, do Pod. Biskupíc.

Kušniar – vzniklo zo zamestnania *kušniar* / *kušnier* = kožušník. Na Slovensku skorej stretnete aj podobu *Kušnier*. VEK

Na Slovensku 23x / Prievidza, Lučenec, B. Bystrica, V. Krtíš...

Kuštra – východiskom mu je nárečové *kuštravý* = kučeravý.

V tejto podobe na Slovensku nebolo, ale podoba Kustra 55x / Lip. Mikuláš, Dolný Kubín...

Kutlík – bolo priezvisko kulpínskeho kňaza (*Félix Kutlík*), ktorý sa narodil v oblasti súčasného Rumunsku a roku 1890. umrel v Kulpíne. Patrilo do rodiny *Kutlíkových*, ktorá bola aktívna na poli národnom v oblasti Dolnej zeme. Naše dejiny poznajú až niekoľkých *Kutlíkových*. Vypadá, že pôvodne tento rod siaha do Čiech. Same priezvisko je utvorené zo slovesa *kutať*. VEK.

Na Slovensku 115x / Dolný Kubín, Žilina, Lip. Mikuláš...

Kvas – v čase od 1890 – 1925 v Kulpíne učiteľoval aj Štefan Kvas, ktorému sa tu narodil syn *Kornel Kvas*, neskorší kňaz v Bajši (Báčka) a Ból'ovcach (Sriem). Či východiskom priezviska bude priamo *kvás(enie)*, alebo názov osady *Kvašov* (Považská Bystrica), bez poznania pohybu rodiny, ťažko je povedať. Ináč toto priezvisko sa vyskytovalo aj medzi Slovákami v súčasnom Maďarsku (Békešská Čaba – *Ondrej Kvas* – priekopník letectva v Uhorsku), kým na Slovensku stretáme aj ďalšie variácie tohto priezviska, ako *Kvasnica*, *Kvasnička* atď. VEK *Kvas(enie)*.

Na Slovensku 62x / Komárno, Zvolen, Poprad, Rim. Sobota, Dolný Kubín...

Kysel'a – v koreni tohto priezviska máme *kyslé*, lenže ako východisko môže byť aj názov niektorej z obcí na východnom Slovensku, ako *Kysak* (Košice), *Kysel'* (prírodná rezervácia a toky Veľký a Malý Kysel')... VEK *Kyslé*.

Na Slovensku je doložené 63x / St. Lubovňa, Prešov, Pov. Bystrica, Poprad, Žilina, Košice...

Labát(h) – najskôr je utvorené z názvu obce v Maďarsku *Lábatlan*, ktorá sa nachádza na pravom brehu Dunaja, hneď za Komáromom.

Podoba Labát 46x / Levice, Bratislava, Trnava, Žilina, N. Zámky, V. Krtíš...

Podoba Labáth 15x / Bratislava, V. Krtíš.

V Petrovci sa vyskytujú obe podoby, i keď je tendencia písania len Labát.

Lacko – slovenské osobné meno *Ladislav* (nesúvisí s *Vladislav*) v maďarskej podobe je *Lászlo*. *Lacko* vyšlo z domáckej podoby *Ladislav*. VEMK *Ladislav.*, avšak najskôr bude, že pôvod dolnozemskej rodiny bude aj názov osady *Lackov*, neďaleko *Bzovíka*, v Hontianskej župe.

Na Slovensku 3248x / Michalovce, Prievidza, Levoča, Prešov, Poprad, Martin, Žilina, Lip. Mikuláš, Košice...

Lačok – rovnaké východisko, ako pri priezvisku *Lacko*, lenže tu sa jedná o jeho deminutív, alebo žeby šlo o *lačnú* = *hladnú* osobu?

Ako po I. tak aj po II. sv. vojne, v rámci akcie „Mať volá“, mnohí Lačokovci sa presťahovali na Slovensko, takže dnes je tam zaregistrovaných 20 osôb a to: Bratislava, Myjava, Prievidza, Galanta.

Lakatoš – maď. pôvod, v slove *lakatos* = zámočník. VEK *Lakáš*.

Na Slovensku 2990x / Nitra, N. Zámky, R. Sobota, Levice, Trebišov, Komárno, Galanta...

Lang – nem. pôvod. Východiskom je nem. *lang* = dlhé.

Na Slovensku 380x / St. Lubovňa, D. Kubín, Bratislava, Poprad, Lip. Mikuláš, Topoľčany, Skalica...

Lehotský – pomerne frekventované. Utvorené je buď z názvu obce *Lehota* (medzi Nitrou a Sereďou), alebo *Lehota (Nová, Stará)* neďaleko Piešťan, alebo ešte skorej, toto priezvisko si sem priniesli kolonisti z „kraja“, lebo je hodne zastúpené hlavne na strednom Slovensku. VEK Lehota.

Na Slovensku 799x / Lip. Mikuláš, B. Bystrica, Žilina, Trenčín, R. Sobota...

Lekár – pravdepodobne tu nejde o priezvisko utvorené z termínu pre „doktora“... ale z názvu východoslovenskej obce *Lekárovice* (Užská stolica, blízko hranice s Ukrajinou).

Na Slovensku 24x / Prievidza, D. Kubín, Piešťany, Lučenec...

Leňo – stretávame aj *Leník, Lenča*. Nie je najjasnejšie. Môže byť utvorené z názvu obce *Lenka* (Rim. Sobota), alebo aj z názvu obce v Maď. *Leányvár* (severozápadne od Budapešti). Na Slovensku sa vyskytuje priezvisko *Lenko*, kým medzi južnými Slovanmi (Macedónci, Bulhari) stretáme *Lenkov*, ktorého východiskom je ich skratka osobného mena *Helena* a často sa toto v domácnostiach kráti aj na *Lenča, Lenče*, čiže *Helenča, Helenče*. * Pri priezvisku *Leňo* asi žiadnu úlohu nehrá grécke *ληνός* = vinársky lis. Môžeme pripustiť, že vzniklo aj z *lenivý*. VEK

Na Slovensku 60x / Humenné, Svidník, Trebišov...

Lepóris – je gréckeho pôvodu a východiskom mu najskôr bude gr. *lépo / λέπω* = lúpať, olupovať, čistiť niečo od kôry, „bieliť“, odkožovať... alebo lat. *lepos, leporis* = uhladenosť, šarm, rýchlosť...lat. *lepus, leporis* = poľný zajac.

Na Slovensku zaznamenali 8 osôb a to všetky v osade Uhorské, okr. Lučenec, teraz okr. Poltár.

Levársky – trochu vyššie od *Malaciek* sú obce Veľké a Malé *Leváre*, odkiaľ tieto rodiny čerpajú svoje priezvisko.

Na Slovensku 28x / Bratislava, Myjava, Trnava... Nejednen z nich, hlavne v okolí Bratislavy je presídlencom z Dolnej zeme.

Lipták – východiskom mu je názov *Liptov, Liptovská stolica*.

Na Slovensku 2306x / Rožňava, Prešov, Poprad, Sp. N. Ves, Čadca, Košice...

Lomianský – východiskom bude niektorá osada, ako *Dačov Lom, Lom nad Rimavicou...*

Na Slovensku bol len jeden prípad, Dolné Saliby, osada kde sa nasťahovali mnohí repatrianti a to, ako z Maďarska, tak aj bývalej Juhoslávie.

Lomen – prísť na pravý význam tohto priezviska predstavuje problém. Môže vychádzať z rovnakého prameňa, ako aj *Lomianský*, ale nás tu mýli jeho zakončenie. Každopádne, základom je *lom* a u nás to má niekoľko významov. A/ miesto porušenia celistvosti, celku, *zlomenie*, miesto kde sa *lámu* kamene, čiže *kameňo+lom...* B/ krik, hluk, vresk, lomoz a ako odvodené máme: *lomcovať* = prudko biť, udierať, otriasať, triasť, *lomenica* = lomený štít na drevenom dome. *Lomen* teda môže byť človek, čo robí v *lome*, môže znamenať človeka, čo je

hlučný, kriklún, bitkár, človeka, čo je zručný pri stavbe domov, čo vie urobiť *lomenicu* atď. Možno sa pravý význam odhalí len vtedy, keď si budete robiť rodokmeň.

Toto priezvisko je u nás pomerne frekventované, avšak na Slovensku ho zaznamenali len 52x / Levice, Martin, Galanta, V. Krtíš, Nitra, Zvolen...

Lórinč – východiskom mu je osobné meno *Vavrínek, Laurenc, Lórenc...* VEMK Vavrínek, avšak môže byť aj krycie priezvisko odvodené z maď. mestečka *Lörinci*.

Na Slovensku podoba Lórinč 477x / Sp. N. Ves, Michalovce, Košice, Nitra, Prešov.
Podoba Lörinc 206x a podoba Lorinc 91x.

Macko – východiskom je dem. osobného mena Matej / Matúš, alebo možné je, že v jednotlivých prípadoch bude aj dem. z *maco* = medveď. VEMK Matej.

Na Slovensku 2395x / Sp. N. Ves, Humenné, Bratislava, Prešov, Michalovce, Poprad, Trenčín, Topoľčany...

Macura – „drsnosť“ tohto priezviska hneď udáva, že jeho pôvod bude niekde v oblasti Oravy, Kysúc... a práve tu sa aj vyskytuje, či môžeme predpokladať, že do Kulpína prišlo práve z tejto oblasti. O jeho význame je už ťažšie hovoriť, lebo môže byť odvodené z *mackat'* = jemne ohmatávať, *macat'*, *macko* 1° = pletený detský odev, *maco* = medveď...

Na Slovensku 311x / Čadca, St. Ľubovňa, Žilina, Trenčín...

Maglovský – bežné krycie priezvisko, kde ako východisko máme názov maď. mestečka vedľa Budapešti, *Maglód*. Staršie cirk. matriky ich zapisovali aj *Maglódsky*.

Na Slovensku 3x v Bratislava (Petržalka), čo hovorí, že tu sa jedná o presídlenoch.

Majera – ako u nás, tak aj na Slovensku, toto je celkom bežné priezvisko a stretávame ho v podobách, *Majer, Majera, Majerčík, Majerník, Majerský* atď. Naše dolnozemske podoby možno svoj pôvod majú na strednom Slovensku (kde sa *Majera* vyskytuje vo svojich rozličných podobách), ale musíme prihliadnuť, že jestvujú aj osady *Majere* (okr. Poprad) a *Majerovce* (okr. Vranov nad Topľou). Kto, ako a odkiaľ prišiel, ukáže len rodokmeň, no jedno je isté. Pôvod je v nem. jazyku. Tam najdeme, že *Meier* = prenajímač pôdy, „árendáš“, farmár, správca na majetku a *Meierai* = majer, veľký majetok, farma.

Podobu Majera zaznačili 9x / Trnava, Čadca.

Majnár – má hmlistú etymológiu a zopár možných východísk – všetky mimo slovenského jazyka. V prvom rade spomenieme maď. *máj* = pečť. Po druhé, je tu nem. *meinen* = myslieť, považovať, mieniť... avšak tu je aj starofr. *miner*, ktorého východiskom je keltské *mein* = ruda, baňa, rudokop, čiže najskôr by sme mohli považovať nad týmto východiskom, lebo u nás je hodne flamánskych priezvisk a Flandria je v bezprostrednej blízkosti ku pôvodne keltskému regiónu obývaného plemenom *Belgique / Belgičania*. VEK Fľundra.

Majnár na Slovensku nebol doložený, avšak je tam Majna 11x / Senica, Bratislava, Nitra a Majná 17x / Prešov, Košice...

Majtán – nám vonia cudzokrajnosťou a ťažko mu je prísť na stopu, lebo môže siahať do radu iných rečí a pravda, potom má aj rozličné významy. Ako prvé, núka sa nám názov osady *Majdan* (Šariš), kde by sme mali turecký pôvod, *maden* = baňa, rudokop, ktoré sa v srbch. posunulo na *majdan* = baňa, rudokop. Ak do ohľadu vezmeme germánsky pôvod, tak zistíme, že nem. *mädchen* = ang. *maiden* = dievča, slečna, panna, ale aj slúžka... Tieto slová svoj pôvod majú v germaskom **madghadinam*, z čoho je staré hornonemecké *magatin*, *magad*, nem. *magd*, gótske *magadhs*, *magus* = syn, šuhaj, čo zase súvisí so staroírsnym *mug* = otrok, avestínskym *mahu* = mladý muž... atď. takže môžeme pouvažovať aj o akože holandskom pôvode (VEK Fľundra), lebo mnohé Holanďanky po príchode do Rakúska (kde nenašli manželov, otcov...) prenajímali sa do služieb pánom, čiže *slúžili* v panských rodinách. *Majtán* by teda mohol byť synom nejakej slúžky, ba aj *sluhom* v pánskych domácnostiach.

Na Slovensku 651x / Pov. Bystrica, Žilina, Myjava, Topoľčany, Levice...

Makan – tu určite ide o východiskové *makat'* = robiť, drieť sa, robiť namáhavo... a nie o osady, ako *Makóv*, či maď. *Makó*.

Na Slovensku 35x / Zvolen, B. Bystrica, D. Kubín, Prešov...

Makovník – základom je *mak* (VEK), avšak východiskom priezviska možno bude aj niektorá osada s týmto názvom, ako *Makovce* (hneď vedľa osady *Havaj* – ktorá nám tiež dodala priezvisko), alebo *Makov* (Čadca).

Na Slovensku 181x / Rožňava, V. Krtíš, B. Bystrica, Martin, Košice, Zvolen...

Máľach – ako východisko tohto priezviska môžeme považovať nad názvom osady *Malachov* (Zvolenská župa), eventuálne *Málaš* (Tekov) a východiskom týchto názvov najskôr bude starozákonný prorok *Malachiáš*, ktorého význam na podklade hebrejského jazyka by sme preložili *Posol Jehova*, alebo *Môj posol*.

Na Slovensku 5x / Bratislava, čiže tu ide o potomkov presídlencov.

Maliarik – predstavuje demin. priezviska *Maliak*. VEK *Maľovať*, *Malina*.

Na Slovensku 54x / Myjava, Trnava, Lip. Mikuláš, Trenčín, Senica...

Maľo – nepriehľadné. Môže predstavovať len drsnejšiu podobu priezviska *Maliak*, *Malko*, *Malovec*, čiže bude mať súvis s *maľovaním*, ale rovnako je možná súvislosť aj s maď. *malom* = mlyn, čiže slov. *mlato* (VEK *Malina*, *Maľovať*, *Mlat...*).

Na Slovensku 4x / Prievidza (Handlová), Zvolen.

Marčok – zo základného *mlátenia*, vyšiel boh Mars, neskoršie osobné meno *Markus*, *Mark*, *Martin*, ba aj názov mesiaca *marec* atď. VEK *Mlat*, VEMK *Martin*, *Markus*, podívaj sa aj na grécko-rímsku mytológiu, boha Marsa a pod.

Na Slovensku 126x / Lučenec, B. Bystrica, V. Krtíš, Bardejov...

Marek – zdieľa rovnakú etymológiu s priezviskom *Marčok*, či v konkrétnom prípade tu máme demin. osobného mena *Martin*.

Na Slovensku 1151x / Myjava, Bratislava, Malacky, Poprad, R. Sobota, Žilina, Senica, Trenčín, Trnava...

Martinko – rovnaká etymológia, ako aj pri priezviskách *Marčok, Marek*, ale môžeme pripustiť, že priamim východiskom môže byť aj osada *Martinček* (Liptov), alebo *Martinová* (Gemery).

Na Slovensku 345x / Poprad, Púchov, Sp. N. Ves, Rožňava, Žilina...

Martuľa – zriedkavé. Východisko mu najdeme v lat. jazyku, pri slove *malleus, marcus, martulus*, ktoré v koreni má ie. *mat-, mot-*, čo máme aj v slove *motyka, mlátenie, mlat, mlačok*, či tu svoje východisko má aj *mlyn*, ba aj boh *Mars* atď. atď. VEK Mlat, Motyka.

Túto podobu na Slovensku nezaznamenali, avšak je tu Matuľa, 34x / Martin, V. Krtíš a Matula 788x / Bratislava, Trnava, Martin, Semica, Lip. Mikuláš, B. Bystrica, Skalica...

Martuliak – predstavuje len podobu priezviska *Martuľa*. Vid'.

Na Slovensku zaregistrovali 7x / B. Bystrica.

Medovarský – východisko je tu jasné. Osada *Medovarce*, okolo ktorej sú ďalšie osady, čo nám poskytli priezviská, ako: *Krupina, Senohrad, Bzovík, Dačov Lom, Sucháň, Litava, Trpín, Cerovo, Plachtince, Čelovce, Selany, Ďurkovce, Hrušov, Turovce, Badín, Drienovo, Sklabiná, Straciny, Strháre, Strehová, Vrbovok, Šipice, ba aj Žemberovce, Opavská hora* atď. atď.

Na Slovensku 32x / Trnava, Žilina, N. Zámky, Komárno, Nitra, Levice...

Medveď – východiskom mu je zviera *medveď* (VEK) a priezvisko je rozšírené nie len na Dolnej zemi, ale aj na Slovensku a to v podobách *Medvec, Medvecký, Medveď'*... avšak aspoň v našom prípade môžeme pripustiť, že nie každá rodina *Medveďových* má to priamo z *medveďa*. Celkom je možné, že niektorá rodina vyšla z osady *Medvedie* (časť Tvrdošina – Dolný Kubín), z osady *Medvecké* (okr. Levice), *Medveďov* (Zvolenská stolica) atď.

Na Slovensku zaregistrovali 972x / Brezno, B. Bystrica...

Mega – tiež patrí do skupiny našich priezvisk, ktoré sú gréckeho pôvodu. Toto priezvisko sa vyskytuje, ako v Kulpíne, tak aj v Petrovci a v Banáte. Grécke *mégas, megále, méga...* / *μέγας, μεγάλη, μέγα* = veľký, mohutný, grandiózny, priestranný, dlhý, vysoký, široký, silný, mocný, prudký, arogantný....

Na Slovensku 27x / Senec, R. Sobota, Revúca, Lučenec...

Melich – rozšírené je po celom území Dolnej zeme. Občas stretneme aj jeho demin. *Melicherčík*. Možným východiskom je osobné meno *Melichár / Melchior* (VEK), ako sa podľa kresťanskej legendy menoval jeden z „troch kráľov“. Toto meno znamená asi *kráľ svetla*.

Na Slovensku 572x / Zvolen, Detva, R. Sobota, Lip. Mikuláš...

Mend'an – východiskom je názov maď. osady *Mende*, ktorá je učupená medzi *Gyömrő* (Demrovský) a *Maglód* (Maglovský).

Na Slovensku 9x / Komárno, Bratislava – určite ide o rodiny presídlencov.

Mesároš (Mäsiar) – v Kulpíne ho bežne volajú Mesár. Tu máme maďarskú podobu slovenského *mäsiara*. *Mesáros* je prevzaté zo slovenčiny, lebo v maď. jazyku nema etymológiu.

Na Slovensku 673x / Nitra, Bratislava, Hlohovec, Levice, Galanta...

Mihál' – predstavuje maďarskú podobu osobného mena *Michal*, čo však nemusí znamenať, že práve tam mu je aj východisko. Skorej to bude niektorá osada s názvom *Michal*, ako napr. *Michalovce (Mihál'ovce)*, *Michalová (Zvolen)*, *Michalková (Zvolen)* atď. Na Slovensku je frekventované *Mihál*, *Mihálik* a pod.

Na Slovensku 156x / R. Sobota, D. Kubín, Prešov, Bardejov, V. Krtíš, B. Bystrica, Zvolen...

Mikuš – východisko je jasné. Názov osady *Mikušovce* (hneď pri Lučenci), alebo *Mikušovce* (okr. Považská Bystrica). Na Slovensku sa vyskytuje v podobách *Mikuš* a *Mikuša*.

Na Slovensku 1985x / Topoľčany, Bánovce nad Bebravou, Trenčín, Prievidza, Lip. Mikuláš, (osada Východná), Trnava...

Miškár – ako východisko má zamestnanie, či zručnosť osoby *miškovania* zvierat (hlavne sviň). Samec sa škopí a samička sa *miškuje*. Tento termín vznikol na podklade *mníška*. VEK Miškovať.

Na Slovensku 48x / Prešov, Rožňava, Púchov, Žilina, Trenčín, V. Krtíš, B. Bystrica...

Mištec – je názov jedného druhu popínavej burinovitej rastliny, čo rastie v pšenici, v jačmeni a koľko sa pamätám, je to poddruh čisteca, ako napr. *alpínsky, lesný, močiarny, nemecký, ročný, rovný...* takže sa domnievam, že *mištec* bude najskôr *čistec močiarny*. Ináč SSJ toto slovo vôbec nepozná, nuž asi tu ide o nejaký poddruh čisteca vojvodinskej roviny. * Na poliach sme mali *čistec*, ktorý mal malé biele voňavé kvietky (včely z neho robili výborný med) a *mištec*, veľmi podobný, ale nevoňal.

Táto podoba sa na Slovensku nevyskytuje, ale je tu Mištek 2x / Zvolen.

Mlynár – koreň je jasný, *mlyn*, lenže etymológia tohto slova je komplikovanejšia. VEK Mlyn. *Mlynár* za svoje priezvisko vďačí buď zamestnaniu, alebo pochádza z niektorej osady, čo má v názve *mlyn*, ako *Mlynárovce, Mlynčeky, Mlynky...*

Na Slovensku 527x / Poprad, Bardejov, Sp. N. Ves, Rožňava...

Mocko – vyskytuje sa aj na Slovensku a to v podobe *Mocko, Mockovčiak...* a to vypadá, že je frekventované hlavne v okolí Myjavy (priezvisko Myjavec). Východiskom mu bude *Moc 1°, 2°*, kde máme význam *schopnosť konania niečoho... vláda... mnoho, veľa atď.* VEK Moc 1°, 2°.

Na Slovensku 147x / Myjava, Piešťany, Trenčín, Trnava...

Mojžiš – utvorené je z mena biblického *Mojžiša*. VEK Mojžiš.

Na Slovensku 899x / Zvolen, B. Bystrica, Trenčín, Topoľčany...

Molnár – má maď. pôvod, kde *molnár* = mlynár. VEK Mlyn.

Na Slovensku 6794x / Komárno, Bratislava, R. Sobota, N. Zámky, Dunajská Streda, Levice, Lučenec...

Morávek – východisko je jasné. Odvodené je z názvu rieky *Morava*. VEK Morava.

Na Slovensku 572x / Bratislava, Senica, Malacky...

Mráz – koreň priezviska je jasný (VEK Mráz), avšak nazdávam sa, že toto priezvisko, aspoň v našom prípade mohlo vyjsť aj z názvu osady *Mrázovce (Zemplín)*.

Na Slovensku 1987x / Bratislava, Malacky, Michalovce, Levice, Žilina, Košice, N. Zámky...

Mučaji – nie celkom priehľadné, ba až temné. Najlepšie asi obstojí, že tu máme koreň *muka / mučiť* a z tohto koreňa je názov osady *Mučín* (Novohrad), hneď vedľa osád *Rapovce, Mikušovce...* trochu východnejšie je *Filakovo...* všetko osady odkiaľ väčšina z nás vyšla. VEK *Muka / mučiť*.

Táto podoba na Slovensku nie je, ale tu nájdeme Mučai 4x / Komárno, N. Zámky.

Mucha – ako na Dolnej zemi, tak aj na Horniakoch, toto priezvisko je hojne zastúpené. Východiskom mu je *mucha* = dvojkridly dotieravý hmyz. Sama etymológia je však komplikovanejšie. VEK *Mucha*.

Na Slovensku 1349x / Vranov nad Topľou, Svidník, Sp. N. Ves, Poprad, Žilina...

Nad' (Nagy) – toto priezvisko maď. pôvodu je časté v rámci hraníc bývalého Uhorska. Východiskom mu je maď. *nagy* = veľký. Niektorí Nad'ovci u nás si písali *Nagy* (po maď.) a niektorí nie. V súčasnosti *Nagy* asi už zaniklo.

Na Slovensku je zaznačené 443x ako Nad' / Trenčín, Košice, Bratislava, Trebišov, Prešov... a Nagy niekoľko tisíc.

Náhlik – východisko je jasné, *náhle, náhlo* = zrazu, rýchlo, nečakane... Pôvodné staroslov. bolo asi *naglъ* = rýchly, bystrý.

Na Slovensku 111x / Topoľčany, Trenčín, Myjava, Trnava, Skalica...oblasť odkiaľ pochádza väčšina obyvateľov Pivnice a toto priezvisko sa u nás chápe, ako pivnické.

Nongrádi – podľa maď. podoby názvu stolice *Novohrad* = *Nógrád*, či rovnomenného mestečka *Nógrád*.

Na Slovensku zaregistrovali len jeden prípad, v Pod. Biskupiciach, nuž určite tu máme rodinu presídlencov.

Očovaj / Očovej(i) – východiskom môže byť názov osady *Očová* (Zvolen), alebo v maď. *Ocsa* – trochu južnejšie od Budapešti. *Stojí spomenúť, že v Maďarsku je rad osád s paralelným názvom, ako na Slovensku, čo ukazuje, že po vyhnaní Turkov, zemepáni si svoje majetky osídľovali s poddanými z majetkov na Slovensku a neraz si títo kolonisti svoje nové osady nazvali menom osady, odkiaľ vyšli.

Očovaj na Slovensku nie je. Očovai (Lučenec), Očovay (Rim. Sobota, Lučenec, Nitra, B. Bystrica), Očovej, Očovej, na Slovensku nie je.

Orgován – ľahko by sme povedali, že východiskom bude názov kra *orgován*, avšak na Slovensku toto priezvisko sotva stretnete, takže jeho východiskom skorej bude osada v Maď. *Orgovány*, čo neznamená, že tu ide o slovenské (pomadžarčené) *orgován*, lebo v maď. jaz. *orgován* = orgona.

Na Slovensku 38x / Košice, Prešov, Michalovce.

Ožvát(h)– mnohí *Ožvátovci* si hľadali pôvod, etymológiu priezviska, ale nepoznám, aby to niekto z nich aj riešil, našiel. Zostáva nám „temné“. Stretol som sa s vysvetlením, že to predstavuje len poslovenčenú podobu mena *Oswaldt*. Že v koreni je názov rieky *Uh* (v ukrajinskej časti je to *Už* > *Užgorod*), z čoho vzniklo (na spôsob Chorvát) priezvisko *Užvát* > *Ožvát*... avšak celkom kľudne môžeme povedať, že tu ide o maďarský základ, ako je napr. *összevet* = porovnávať, porovnať, ale tu je ešte zopár ďalších slov, ktoré by sme mohli uvážiť, ako *összevarr*, *összever*, *összevész* = zošiť, zošívaj; zbíjať, nabíjať; pohádať sa, povadiť sa...

Na Slovensku Ožváth 6x / Galanta, Bratislava a Ožvát 4x / Michalovce, Bratislava.

Pakrác – vypadá, že toto priezvisko vzniklo už na Dolnej zemi, na podklade názvu osady v Chorvatsku, *Pakrác*, kde žije hodne Čechov a Slovákov. Ináč východiskom názvu tejto osady je osobné meno *Pankrác* = *Pan* + *kratos* / *Παν* + *κρατος* = silný, vládny...

Na Slovensku zaznamenali len jeden prípad a to Pankrác – Bratislava.

Pálenkáš – svojho času, počas R-U ríše, bola tendencia toto priezvisko „pomaďarčiť“ a písalo sa *Pálinkáš*, čiže identifikovalo sa ho s maď. termínom *pálinka* = pálenka, pálené, lenže majiteľ tohto priezviska sotva bol nejaký ožran čo ľúbil *pálené*. *Pálenkáš* v koreni priezviska má *páliť*, *spaľovať*... a toto zase súvisí s *plameňom* a *popolom*. *Pálenkáš* svojho času možno bol uhliarom, *pálil* uhlie, možno mal nejakú *pálenicu* (na destilovanie páleného)... lebo príbuzné mu je priezvisko *Pálik* (ak jeho východiskom nebude osada *Páli* – Győr), ktoré tiež súvisí s *pálením*, *plameňom*, *popolom*, požiarom a pod.

Na Slovensku 23x / B. Štiavnica, Žiar nad Hronom, Trenčín, Nitra, B. Bystrica, Zvolen...

Pap – dnes je toto akože medzinárodným priezviskom a stretneme ho v podobách *Pap*, *Papp*, *Pop*, *Popp*, či v pôvodnom gréckom znení najdeme *Papandopulos*, *Papandreou*... atď. kde *papázo* / *παπας* = otec, ktoré je mimochodom príbuzné aj ku nášmu *apo* (indoeurópsky pôvod), ale aj ku semitskému *aba*... atď. Už či z gréckeho jazyka, alebo nie, ale slovo jestvuje aj v latine, v podobe *papa* = otec (z čoho máme *pápež*) a v pravoslávnom krídle Slovanov, ako *Pop* = kňaz. Naše *Pap* asi bude prevzaté z maď. *pap* = kňaz, farár (*pápa* = pápež... a pre zaujímavosť, v „pidžen Anglič“, *popy* = katolík, kým *tala-tala* = lutherán).

Na Slovensku 208x / Levice, N. Zámky, Komárno, Trnava, Nitra, V. Krtíš...

Parkáni / Parkányi – nám bolo akože hložianskym priezviskom a odvodené je z názvu *Parkáň* / *Parkány*, čo je dnes, ak sa nemýlim, *Štúrovo* – na hranici s Maďarskom. *Parkáň* je vlastne plot upletený z prútia, posilnený kolmi, svojduh *palisády*, čo dobre poznal stredovek. Boli to obranné valy, avšak slovo nie je ani slovenské, ani maďarské, ani české, lež stredonemecké *parchan*, *parkam* = r/v, ktoré súvisí so slovom *park*, vo význame *priestor vo vojenskom tábore určený pre delostrelcov*.

Na Slovensku 31x / V. Krtíš, Nitra, Bratislava...

Párnický – v Báčke je pomerne frekventované a odvodené je z názvu osady *Párnica* (Orava).

Na Slovensku 19x / Ružomberok, Sp. N. Ves, Bratislava, Vranov nad Topľou...

Pavlíni, Pavlínyi – neraz stretneme i podobu *Paulíni, Paulínyi* ktoré je totožné. Jedno má východisko v slovenskej podobe osobného mena *Pavel*, kým druhé to má v nem. *Paul*, ale obe podľa hli maďarskému vplyvu. Na to poukazuje koncovka.

Na Slovensku Pavlíni 2x / Lip. Mikuláš; Paulíni 19x / Martin, Lip. Mikuláš, Zvolen, Žilina, Trnava...

Pecník – môže predstavovať majstra, čo kedysi muroval pece, alebo *peceň*, demin. *pecník* = upečený chlieb v peci (obyčajne okrúhleho tvaru). Všetko súvisí so slovom *piecť* > *opekať* < *páliť*, *plameň*... či aj srbch. *pečina* = jaskyňa, odkiaľ vlastne aj dostávame podobu *pec* – uzavretý priestor na *pečenie*, *pálenie*.

Na Slovensku 157x / B. Bystrica, B. Štiavnica...

Pekár – vzniklo z remesla človeka, ktorý sa bavil *pečením* niečoho, hlavne chleba.

Na Slovensku 830x / Prievidza, St. Lubovňa, Žilina, Bardejov, Ružomberok...

Petráš – podobne, ako aj *Petrák, Petrik, Petrovič*... vzniklo z osobného mena *Peter*. VEMK. Ináč všetky tieto priezviská sú frekventované širom Slovenska.

Na Slovensku Petráš 1959x / Košice, Bratislava, Prievidza, Malacky, Levice, Trnava...

Peťkovský – toto, u nás pomerne frekventované priezvisko nemá súvis s číslom 5 (päť), ale jeho východiskom môže byť názov obce *Peťkovce* (Vranov nad Topľou), *Peťov* (Novohrad – rovno pri hranici s Maďarskom), avšak všetko súvisí s *Peter, Petrik, Peťo, Peťko*...

Vo Vojvodine Peťkovských máme viac, ako na Slovensku, lebo tam zaznamenali len 12x a otázne je, koľkí z nich sú vlastne presídlenci / Trnava, Vranov nad Topľou, Nitra, Detva, Piešťany, Sp. N. Ves.

Pintier (v matrike Kulpína je zapísané, ako *Pinčjer*, čo mu hneď udáva inú etymológiu) – Pintier vyšlo zo zamestnania osoby, ktorá vyrábala drevené duté nádoby. U nás sa *pintier* chápe, ako „*sudár*“, *debnár*... 1 pinta sa u nás chápe, ako 0,9 litra. V Británii je to 1/8 galóna, alebo 0,568261 litra, kým v USA je to 0, 473176 litra. Etymológiu *pinty* Machek vysvetľuje, ako prevzaté buď z nemčiny, alebo z tal. jazyka, kým ang. termín *pint* oxfordov et. slovník podáva, ako slovo z neznámeho prameňa, avšak austrálsky McQuarie ho vysvetľuje, ako slovo stredného holandského, kde bolo *plug*, ktoré sa vyvinulo z termínu pre zátku, avšak toto *plug* = zátku je vraj neznámeho pôvodu. Ďalšie svetlo tu vrhá ruský et. slovník, kde sa naše *pluh*, ruské *plug*... vysvetľuje na podklade nem. *Pflock* = kolík, drevený klin... kde je tiež ie. koreň *pleu-*, *plou-* = tiecť, liať, točiť (čapovať).

Na Slovensku Pintier nezaznamenali, ale Pinter až 182x / Bratislava, Levice, Nitra, Prievidza a Pintér našli v N. Zámky, Komárno, Nitra, Levice.

Pintír – predstavuje len západoslovenskú podobu *Pintiera*. Na Slovensku ho nezaregistrovali.

Pivardžík – o tomto priezvisku sa zmiňuje starý kysáčsky kňaz Pavel Turčan a hovorí, že v 1773. roku, ako prvý Slováč evanjelik, čo prišiel do Kysáča, bol Juraj *Vardžik* z Piliša, takže toto priezvisko vzniklo fúziou *Pi(liš)* + *Vardžik*. VHV ho (ako pazovské priezvisko) vysvetľuje, že *Pivardžik* by sa správne malo písať *Pi(vo)* + *varčík* (variť). Vid' Varga.

Na Slovensku Pivardžik nie je a Pivarčík zaregistrovali 4x / Nitra.

Pixiades – ťažko je určiť, či tu máme pôvodne grécke, alebo latinské priezvisko, lebo gréčtina, ako civilizovaný, kultivovaný jazyk, z latiny si skoro nič neprevzala, kým latina neustále siahala po gréckych slovách, ba mnohí rímski spisovatelia, vedci a pod. viacej písali po grécky, ako po latinský. Sama koncovka má grécku vôňu a Gréci podľa nej, hneď vedia určiť, či je dotýčny z kontinentu, alebo ostrovov. V prípade *Pixiades*, vraj tá koncovka ukazuje, že toto je priezvisko ostrovana. Mýli nás však prvá polovica, *pixi*, *puxi* / *πιξι-*, *πυξι-*, lebo môže mať iný význam v gr. a iný v lat. jazyku.

U nás, tieto grécko-latinské priezviská sú pomerne časté (Braxatoris, Molitoris, Stefanides, Kardelis, Lepóris...), takže medzi ľuďom sa hneď urobí konekcia s Cyrilom a Metódom, ich príchodom na Moravu... a vraj to nám sem priniesli oni, členovia ich výpravy a pod. Nemohli. Nemohli preto, lebo v tom čase nejaké priezviská ešte nejestvovali, ba nemali ich ani títo vierozvestovatelia. Tieto priezviská sme dostali len v čase „valašského osídľovania“, ich migrácie. Prichádzali k nám z bývalej Dácie (Rumunská) a mnohí boli potomkami tam kolonizovaných Keltov, ktorí po rímskom zanechaní Dácie migrovali dolu ku Byzantii, odtiaľ zase hore pobrežím Jadrana posúvali sa na sever, do hraníc „okypťenej“ ríše atď. Iný smer ich migrácie, ale už hodne neskoršie, bol Karpatami (na sever) a pravda, aj na územie súčasného Slovenska. Priniesli nám hodne slov pastierskej terminológie a technológie (bryndza atď.) Rodina Pixiadesová, ako hovorí básnik Daniel Pixiades, na Dolnú zem prišla niekde z Hontu a osadila sa hlavne v Kysáči.

Vysvetlime si to *pix* (u nás sa plechová krabica nezyva aj *pix'lou*). V súčasnosti, hlavne pri nových fotoaparátoch používa sa termín „pixel“. Toto je kombinované slovo. *Pix* = lat. *picture* + *-el* = element. Toto východisko asi tu neprichádza do úvahy. Angličania (ale aj iní), majú termín *pixie* = víla, škriatok, za ktoré oxfordov et. slovník hovorí, že pôvod je hmlistý, takže ani toto nemôžeme uvážiť. V cirkevnom jazyku, cirk. terminológii najdeme *pyx* = krabica, v ktorej sa uschovávajú hostie, relikvie. Slovo je latinské, *pyxis*, lenže má grécky pôvod a gr. význam mu je *schránka*, *debna*... vyrobená z dreva *zimozeleňa*. Ďalej tu máme lat. *pix*, *picis* = pichnúť, zapichnúť, z čoho môžeme usúdiť, že *pixi* môže znamenať aj „*zapichnutie sa do pôdy*“, *sedliaka*, *osadníka* a pod. Kto a čo je potom *Pixiades*? Máme na výber. Môže to byť človek „pekný, ako obrázok“. Môže byť priateľ škriatkov a víl. Môže byť ochranca cirkevných relikvií a môže byť proste *osadník*, *sedliak*... a môže byť ešte aj niečo cele iné, ktorého význam sme tu nepodali, ako napr. človek, majster na výrobu debien z jedlí, borovic... ba až *zimozeleň*, či voľnejšie *jedľa*, *borovica*, *cyprus*... atď.

Na Slovensku ho zaregistrovali len 14x / V. Krtíš (osady Širákov, Kamenná, Kosihy, Čelovce, Ďurkovce, Buzitka, Trebušovce).

Plachtinský – východiskom tohto priezviska je osada *Plachtince* (Hont), len na kúsok od Veľkého Krtíša.

Na Slovensku ho zaregistrovali iba 6x / Zvolen, Lip. Mikuláš, Krupina.

Podkoniak / Potkonjak – táto rodina sa v Kulpíne považuje za srbskú a píše sa *Potkonjak*, čo nejak nevonía duchom srbčiny. Áno, je tam tendencia menenia znelých, na neznelé spoluhlásky, ako napr. *Vladko* Chorvati sústavne napíšu *Vlatko*, i keď *Vladimíra* nenapíšu *Vlatimír*. (Príkladov je hodne.)

Počas Rakúska, neskoršie R-U, hraničiari sa verbovali zo všetkých národov ríše, čo zase neznamená, že Líka (odkiaľ je priezvisko *Potkonjak*) odkiaľ sa prist'ahovala táto stará „hraničiarska“ rodina, musí mať srbský pôvod. Ak sa podívame do etymológie, môže to byť odvodené aj z vojenskej titulky *podmaršal* a v takomto prípade sa tu jedná skorej o český pôvod, český kalk.

Mnohí naši zverbovaní chlapi rúbali turecké hlavy (dejiny sú plné takýchto junákov), nuž nemôžeme odhodiť ani možnosť slovenského pôvodu. Aj tu, *podkoniak* môže znamenať buď osobu starajúcu sa o kone, alebo aj „podmaršala“ (odkiaľ *maršal* vlastne aj vychádza). Na dovažok, môžem spomenúť, že sme aj v nejakom rodinnom príbuzenstve (po praslici) a cestou rodín *Mucha – Ruman* a koľko sa pamätám na historky, stará mať Lazárová – Turčanová rozprávala, že sa ešte v čase I. sv. vojny za Podkoniaka vydala jej sesternica. Nuž, všetko sú to nejaké rodinné „historky“ a veriť im môžeme len toľko, koľko chceme, ale všade je aj štipka pravdy. Na dovažok tu môžem spomenúť aj osadu (na Slovensku), *Podkonice* (Zvolenská župa), ktorá je učupená hneď vedľa osád *Baláže, Lučatín, Selce, Sásová, Poníky, Králiky, Harmanec...* (všetko osady, odkiaľ máme najviacej priezvisk). Netvrdím, že toto je „pavda, pravdivá“, lebo prísť na pravú stopu, vyžaduje si prácu odborného (profesionálneho) genealóga.

Na Slovensku nič nenašli.

Podobný – východiskom mu je slovo *podoba(t) sa*, čo nám pripomína český spôsob tvorenia priezvisk.

Na Slovensku 39x / Senec, Komárno, Zvolen, Čadca...

Poliak – východiskom môže byť názov slovanského národa, *Poliak*, alebo názov osady *Poliakovce* (Šariš). V každom prípade, v koreni priezviska máme slovo *pole*.

Na Slovensku 1309x / Žilina, Zvolen, Prievidza, Pov. Bystrica, Revúca, Brezno...

Poničan – východisko je jasné. Odvodené je z názvu osady *Poniky* (okr. B. Bystrica). Ináč priezvisko je frekventované nie len širom Dolnej zeme, ale najde sa aj na Slovensku.

Na Slovensku 36x / Zvolen, B. Bystrica, Žiar nad Hronom, Nitra, Lučenec.

Poniger – o tomto priezvisku málo vedia aj jeho nositelia. V Austrálii som raz stretol jedného *Ponigera*, pôvodom z Petrovca, ale žil vo Futogu a považoval sa za Maďara. Podľa jeho slov, toto je nemecké priezvisko a malo by sa písať *Ponninger*. Podľa koncovky *-er, -ger*, toto by aj obstalo, lebo je spústa nem. priezvisk končiacich sa na *-er, -ger* (*Singer, Berger, Kissinger...*), ale to *Poni-*, či podľa neho *Ponnin-* nemčina nám nevysvetlí. Ak sa podívame do latiny, najdeme, že *pondero* = vážiť, uvážiť, rozvážiť, premýšľať, dumať... ak uvážime fr. *poignard* = dýka (nôž), dostaneme lat. východisko v *pugnus* = päšť. Ak uvážime novolatinské *pongo* = druh opíc (orangután) a tu máme východisko v jednom z jazykov Konga, *mpongi, mpungu* = opica. Takto by sme sa mohli prechádzať po jazykoch a vždy dostaneme nejaký iný význam.

Druhý *Poniger* (náš kmotor) pôvodom z Bingule, kam odišli z Petrovca, mi hovoril, že ich rodina vždy bola majstrovskou, remeselníckou. O pôvode priezviska nič nevedel. Nevedel ani stolicu, odkiaľ rodina pôvodne prišla.

Podľa týchto niekoľkých „hint-ov“, náznakov, dáme sa na analyzovanie pôvodu.

Koncovku *-er, -ger* nebudeme „skrúcať“, ale ju prijmeme, ako germanskú. Priezvisko má teda germanské zakončenie a takýchto máme buď priamo z nemčiny, alebo z jazyka Holanďanov. Keďže rodina bola remeselnícka, to znamená, že na Slovensko prišli neskoršie a neboli poddaní.

Boli to skorej vojaci, obchodníci, remeselníci. Takýto (na Slovensko) prišli v čase po vojnách s Tatarmi (Sasi), ale dochádzali aj neskoršie. Zvlášť do „banských miest“. Ak svoj obzor rozšírime aj na neskorších Germanov (Holanďanov z Flandrie), ktorí ako žoldnieri (a vojenská obsluha) dochádzali do Rakúska, po čom mnohí tu aj zostávali, usádzali sa, či rodiny, ktorých „hlavy“ zahynuli vo vojnách s Turkami (vid' et. Flundra), dostávame iný obraz. S Flandriou (hlavne v Belgicku) susedia Valóni (hovoria po francúzsky), nuž môžeme predpokladať, že tu bol aj určitý vplyv francúzštiny na ich jazyk a práve z tohto môžeme predpokladať, že *Poniger* patrí do skupiny priezvisk holandského pôvodu. V prvej časti hádam figuruje fr. *poignard* = dýka, sekáč... alebo lat. *pondero* = premýšľať, dumať, či bol by to vojak, ktorý v boji bol buď *rozvážny*, alebo zručný s dýkou, šablou... Tu sa to však nekončí. Môžeme do ohľadu vziať aj názov osady *Poniky*, kde v prvej polovici priezviska by figurovalo *Poni-* kým druhá časť by mala nemecké zakončenie. Mohol to byť aj remeselník, pôvodom z *Poník*.

Na Slovensku Poniger nejestvuje. V Maďarsku je len zopár Poninger. Francúzske štatistiky hovoria, že od roku 1860. sa tam narodili len dve osoby s priezviskom Poniger...

Poniger nejestvuje ani v Nemecku... avšak ako tam, tak aj v Anglicku, Škótsku, v Amerike, Kanade, Južnej Afrike, Austrálii... nájdeme podoby Doniger a Doninger. Veľmi sú rozšírené a mnohí sa domnievajú, že bude tu škótsky pôvod, ale aj tam doputovalo z Francúzska a akomodovalo sa ku reči.

Pucovský – pomerne frekventované. Východisko má na Orave, kde je malá dedinka *Pucov* – nachádza sa pomedzi *Medzibrodie* a *Dolný Kubín*.

Vo Vojvodine je Pucovskových viacej, ako na Slovensku a aj v tom počte 10x asi väčšina bude z Vojvodiny. Ináč zaregistrovali ich v Bardejov, Galanta, Bratislava.

Pudelka – koľko viem, toto priezvisko sa rozšírilo z Pivnice. Vyvetliť si jeho význam je ťažšie, lebo môžeme uvážiť aspoň dve východiská. V prvom rade, núka sa nám slovensko – slovanské *pud*, *pudiť* = inštinkt, vášeň, chtivosť... cit, ... *pudiť* = nútiť, hnať, dráždiť, plašiť (*odpuďzovať* = odhaňať), z čoho *Pudelka* by bol človek *vášnivý*, taký, čo sa *ženie* za niečím, človek, ktorý je *plachý* atď. Ak uvážime *pudlovanie*, tak je to človek, čo spracúva liatinu na kujné železo...ba mohli by sme uvážiť i české (z čoho aj moravsko – západoslovenské a v Pivnici sa hovorí západoslovenským nárečím) *pudla* = baranica, šubara, čo už má nem. pôvod, *Pudelmütze*. Tiež z nemčiny máme aj *pudl'a* = pult (v obchode, krčme) *pud*, *pudlo* = dutá miera na meranie obilia, na bryndzu, truhlica bývalých olejkárov a bylinkárov, čo máme prevzaté z dolnonemeckého *pudel* (hornonemecký *Paudel*). Toto nem. *pudel* sa medzi ľuďom priblížilo ku „*prdel*“ (kde sa spoluhláska *r* premenila v samohlásku *u*) a dostali sme *pudlo* = zadná časť nohavíc, zadok.

Na Slovensku Pudelka sa zaregistrovalo 15x / Nitra, Myjava, Žilina... a Púdelka 26x / Trenčín, Myjava, Senica, Rim. Sobota...

Radocha – na vysvetlenie si tohto priezviska pýtajú sa nám aj nejaké priamejšie dáta a tieto osoba dostane len vtedy, ak si bude robiť rodokmeň. Jedno je isté. Základom mu je **rad-** a už je tu prvý háčik, lebo máme: *rad 1°* = rad, poradie... *rad 2°* = vyznamenanie, *rád 1°* = rehoľa, *rád 2°* = s radosťou, chuťou, nadšene, ochotne... *rada* = pokyn, návod, poradenie... Možné je, že priezvisko vyšlo z názvu niektorej osady, ako napr. *Rad* (východné Slovensko, v blízkosti osád Veľký a Malý Horeš – z čoho máme aj priezvisko). *Radačov* (v blízkosti Prešova), *Radava* (Nové Zámky) a je tu aj *Radošina*, *Radošovce*, *Radobica*, *Radola*, *Radoma*, *Radvaň*, potok

Radomka a rad ďalších, avšak tu sa to nekončí, lebo je tu aj *radca* (*poradca*), *radlica*, *radlo*, slová, ako *radný* = vhodný, potrebný, žiadúci, *radosť*... Možných východísk je neúrekom.

Na Slovensku zaregistrovali 67x / Senica, Bratislava, Komárno, D. Kubín...

Rauza – toto je len jedna podoba písania, ale neraz stretneme i *Ravza*, *Rausa*... Ako koľvek, toto priezvisko má nemecký pôvod, len ťažko je určiť jeho východisko, lebo kým prišlo do *Silbašu* (tak hovoria sami Rauzovi a odtiaľto sa potom prešírili aj do Sriemu, Austrálie...) toto priezvisko prešlo mnohými pravopismi a jeho spôsob zapisovania sa menil. V nemčine *s = z*, v maďarčine, *s = š*. Slovenčina mu asi dala to konečné *a*, kým srbch. spôsob písania, vymenil *u* a dostali sme *Ravza*.

Podoba Rauza na Slovensku nie je, ale je tam Rausa 54x / Zvolen, Krupina, B. Bystrica, V. Krtíš, D. Kubín..., ako aj Grauz, 3x / Ružomberok, Trnava.

Rojka – vyskytuje sa aj podoba *Rojko* a *Rojkovič*. Koreňom priezviska je *rojčiť*, *rojčenie* = snívať, robiť si ilúzie...možno aj *rojovník* = druh liečivej rastliny, no všetko súvisí s včelým *rojom*. Východiskom tohto priezviska najskôr bude názov osady *Rojkov* (Liptovská župa). *Rojkov* je len kúsok cesty od Dolného Kubína, v blízkosti *Párnic*, *Leštiny*, *Oravskej Poruby*, *Pucova*...

Na Slovensku ho zaregistrovali 39x / Galanta, Trenčín, Topoľčany, Nitra... * Keďže na prvom mieste je Galanta, môžeme predpokladať, že sa tu jedná o rodiny presídlencov.

Rólinec – u nás nezvyčajné, no jeho etymológia siaha do starogermánskeho jazyka, ku menu *Roland* = zo slávnej zeme, slávnej krajiny. V rozličných jazykoch má svoje variácie, ako tal. *Orlando*, v litovskom *Rolandas*, tal. šp. port. *Roldan*, v ang. *Rolland*, *Rollin*, *Rollins*, *Rowland*... no a u nás *Rólinec*, *Rolenc* *Rolinec*... VEMK *Roland*.

Na Slovensku Rólinec nezachytili, kým Rolenc len 1x (Horná Ždaňa), avšak Rolinec až 125x / Žilina, Trnava, Topoľčany, Prievidza, Martin...

Roška – východiskom nebude *roh*, *rožok*, ale skorej názov osady *Roškovec* v Zemplíne.

Na Slovensku sa Roška zjavuje 15x / Bratislava (Pod. Biskupice – rodiny presídlencov), Piešťany, Lip. Mikuláš, Nita, kým Rožka 11x / N. Zámky, Nitra...

Ruman – vo Vojvodine je pomerne časté. V koreni má *rumenec*, *rudé*.. = červené, avšak východiskom mu bude skorej názov osady *Rumanová* (Nitrianska župa), ktorá sa nachádza v blízkosti osád, ako *Lukáčovce*, *Lehota*, *Sládečkovce*, *Zelenice*... osady, ktoré nám poskytlí mnohé priezviská. *Rumanovce* sú severozápadne od Nitry.

Na Slovensku sa Ruman vyskytuje 581x / Martin, Galanta, Žilina... a keďže je tu aj Galanta, otázkou je, Koľkí z nich sú presídlenci.

Rybársky – základom priezviska je *ryba*, ako čo to máme v prípadoch *Rybár*, *Rybárik*, *Rybovič*, *Rybnický*... avšak východiskom bude názov niektorej osady, kde figuruje *ryba*, ako *Rybany* (okr. Topoľčany), alebo rad iných, kde dominuje *ryba*. Vo Vojvodine je veľmi rozšírené, lenže „vdďaka“ srbochorvatskému pravopisu, mnohí z nich „stratili“ ypsilon. * V Austrálii máme aj rodinu *Rybárskových* (z *Pazovy*), ktorí sa dosiaľ podpisovali *Ribarski*. Mnohí do nich dobiedzali, že vraj budú buď *Poliaci*, alebo *Macedónci*, nuž rozhodli sa zmeniť si písanie.

Zmenili ho. Teraz sú Ribarsky. Keď som s nim hovoril, reku tam potrebuješ ešte jeden ypsilon, odpovedal **prečo?** Dosiaľ som tam nemal ani jeden a bol som šťastný. Načo sú mi až dva?

Na Slovensku ich bolo 90x / Žilina, Prievidza, L. Mikuláš, Martin...

Sabadoš / Szabados – v hraniciach bývalého Uhorska toto bolo jedno z najrozšírenejších priezvisk. Po maď. *szabad* = slobodný, voľný... čiže najskôr vzniklo z faktu, že jeho nositeľ sa vymanol z poddanstva. Vo Vojvodine sa vyskytuje v rade slovenských, ale aj rusínskych osád, ktorí pochádzajú hlavne z Abovskej a Zemplínskej stolice.

Na Slovensku ho zachytili 135x / Michalovce, Prešov, Trebišov, Rožňava, Košice, Nitra, V. Krtíš...

Sabo – vo Vojvodine je rozšírené a ľahko ho priradiť ku maď. *szabó* = krajčír, lenže toto dolnozemske priezvisko svoje východisko môže mať aj v názve osady *Sabová*, v blízkosti Rim. Soboty, čo ale nemení fakt, že tu figuruje maď. *szabó*.

Na Slovensku, podobu Sabo nezachytili, ale je tam Sabó 395x / Lučenec, Poltár, Rožňava, Zvolen, V. Krtíš, Košice, Prešov... Možné je, že dlžeň sa „stratil“ pod vplyvom srbch. pravopisu, ktorý nepozná dlžeň.

Salaji – na Slovensku sa vyskytuje *Salaj a Salaj*. Podoba *Salaj* sa vyskytuje na juhu stredného Slovenska, v oblasti kde väčšina našich má svoj pôvod. Ťažšie mu je nájsť etymológiu. Ak, ako východisko uvážime *salajka* = bežný názov uhličitanu draselného, potaš, tak tu musíme mať na zreteli, že toto slovenské (aj české) slovo svoj pôvod má v nemčine, *Sallaue* (lat. *sal* = soľ) a nem. *laue* = lúh, avšak *Šmilauer* píše, že *salajka* môže byť aj zlúčením lat. *sal* + *alcali*.

Ak ako východisko uvážime slovenské *sálat*, *sálanie* = žiarenie, vyžarovanie... tak sa dopracujeme, že osoba s týmto priezviskom proste *sála* zo seba niečo, ako *teplo*, *svetlo*, *lásku*, *zlosť*, *nenávisť*, *dobrotu*, *ľudskosť* atď. Vedľa *Kokavy nad Rimavicou* je maličká obec *Salajka* a najskôr táto nám poskytla toto priezvisko.

Podoba Salaji sa na Slovensku vyskytla len 2x / B. Bystrica. Na Dolnej zemi je ich aspoň 10x viacej.

Salc (Salz) – jasné je, že tu máme nemecký pôvod, kde *salz* = soľ. V hraniciach indoeurópskej jazykovej skupiny toto pôvodne asi *sal-* nepodľahlo nejakej zmene. V lat. *sal*, *sal-*, grécky (*h*)*áls*, staroslov. *sali*, *solí*, lätvijský *sáls*, staroírsky a súč. írsky *salann*...

Na Slovensku sa Salc nevyskytuje, ale tu najdeme Salcer 8x / B. Bystrica, Trnava, D. Kubín a Salczer (podľahlo maď.) 7x / Trnava, Lučenec.

Séč / medzi ľuďom počuť *Síč*, z čoho potom východiskom by bolo *syčanie*... – na Slovensku je zopár obcí s názvom, ako *Seč* (okr. Prievidza), *Sečovce* (okr. Trebišov) a ďalšie, ale jesto aj v Maďarsku, *Szecsény*, trochu východnejšie od Balašských Ďarmot. Odkiaľ rodina vyšla, ukáže len rodokmeň.

I keď na Dolnej zemi toto nie je len okrajovým priezviskom, na Slovensku ho nezachytili. Našlo sa len Séčen 1x / Trnava a Séči 1x / Prievidza.

Seleštianský – v ľude sa vyslovuje aj ako *Šeleštiansky*, čo nás upomína na *šelesť* = jemný, slabý suchotavý zvuk spôsobený trením lístia, ktoré sa pokladá za zvukomalebné, lenže pri úradnom

písaní vidíme, že *Seleštianský* môže mať cele iné východisko. Na to poukazuje aj koncovka –ský, z čoho jeho východiskom najskôr bude niektorá osada s názvom *Selešť, Selany, Selce, Selec, Selice...* Najskôr asi *Selec*, ktorý sa nachádza medzi Novým Mestom nad Váhom a Trenčínom. Všetky názvy vychádzajú zo slovanského *osada = selo*.

Na Slovensku ho zaregistrovali 10x / Galanta, D. Streda, Malacky, Bratislava, z čoho vyplýva, že asi všetci nositelia tohto priezviska sú potomkami presídlencov z Petrovca...

Selský – rovnaká etymológia, ako pri *Seleštianský*, lenže východiskom tejto rodiny budú asi *Selany, Selce, Selec...*

* *Tu, ale len okrajove môžem spomenúť, že srbch. seliti (se) = sťahovať (sa) a selo = osada, dedina.*

Na Slovensku sa toto priezvisko vyskytuje 18x / V. Krtíš, Zvolen, Krupina, B. Bystrica...

Sirácký – v prípade tohto priezviska nejde o *syr*, lež o názov osady v Maďarsku, *Szirák*, ktorá leží v úseku kompaktnejšieho slovenského osídlenia. V susedstve má *Kisbágyon, Vanyarc, Csécse, Buják, Acsa* atď.

V Priestore Vojvodiny je frekventované, hlavne v Petrovci, odkiaľ sa prešírilo a to nie len do okolia, ale aj na Hornú zem, takže na Slovensku ho zaregistrovali 3x / Trnava, Bratislava. Vo všetkých prípadoch sa jedná o rodiny presídlencov.

Sklabinský – ako východisko tohto priezviska môžeme uvážiť obec *Sklabiná* (okr. Veľký Krtíš), prípadne *Sklabiňa* (okr. Martin).

I keď ani toto priezvisko vo Vojvodine nie je okrajovým, na Slovensku ho nenašli, avšak nájdete ho v Austrálii, v Spojených štátoch, v Kanade...

Sklenár – tu nám jasne figuruje *sklo*, lenže priezvisko najskôr vyšlo z názvu osady *Sklené*, na samom juhu Turčianskej župy, alebo zo zamestnania sklára, ktorý bol majstrom na kladenie skla do okien.

Vo Vojvodine ho nájdete nielen v Petrovci, ale aj v Kulpíne, ba aj v Srieme (Lúg, Šíd...), ako aj v Banáte, v U.S.A. V Kanade, ale aj na Slovensku 503x / Nitra, Žilina, Rožňava, N. Zámky, Šaľa...

Slama – východiskom tohto priezviska je *slama*, čo je všeslovanské slovo, avšak etymológia slamy je trochu komplikovanejšia a má rad ie. príbuzností. Pomaďarčená podoba je *Slamay*.

Na Slovensku 130x / N. Zámky, Bratislava, B. Bystrica, Levice, Nitra... kým počestená podoba Sláma ma frekvenciu 133 / Bratislava, Žilina, Prešov...

Slávik – je nám pomerne frekventované. Vzniklo buď priamo z názvu spevavého vtáka, alebo dotyčná rodina vyšla zo sídla *Slavičín* na Morave (severozápadne od Trenčína).

Na Slovensku 1422x / N. Zámky, Prešov, Bratislava, Žilina, Púchov, N. Mesto nad Váhom, Pov. Bystrica...

Sľúka – ak uvážime, že toto priezvisko vychádza z nárečového *sľúka = slivka*, vysvetlenie je jednoduché, lenže na Dolnej zemi sa vyskytuje aj *Slivka a Sluka* (Druh ovocia a sťahovavý bahenný vták). Najfrekventovanejšia podoba je *Sľúka*, kým na Slovensku stretáme *Sluka, Slujka*, takže naši historici sa domnievajú, že toto priezvisko podľa hlo vplyvu nárečového *sľúka*

> *Slúka*, ale podoba *Slivka* sa zachovala. Ináč etymológia slova *slivka*, i napriek tomu, že tu máme všeslovanské slovo, je predsa neistá, no predsa všetko ukazuje, že termín vznikol z *modré*.

Na Dolnej zemi existuje ako Slúka, tak aj Slivka. Na Slovensku podoba Slúka 54x / V. Krtíš, Zvolen, Krupina, Detva, Levice, Prievidza, Lučenec. Podoba Slúka 13x / R. Sobota, Levice, V. Krtíš... Podoba Sluka sa zjavuje 348x / Prievidza, Zvolen, Žilina, Levice, D. Kubín, Trnava... kým Slúka 209x / Zvolen, Krupina, Prievidza, Levice, Čadca... avšak, ako to nájdeme v dolnozemskej (Vojvodina) materiáloch, Sljuka, na Slovensku neexistuje.

Smišek – pravdepodobne tu máme pôvodne české priezvisko *Smišek* = úsmev. V Kulpíne sa vyslovuje, ako *Smišek*.

Na Slovensku zaznamenali len 3 prípady, Ružomberok a Prievidza, čiže tých Smíšekových na Dolnej zemi je hodne viacej.

Snida – nie je nejako frekventované a koľko viem, do okolia sa prešírilo z Petrovca. Pôvod mu bude najskôr v českom jazyku, kde *snída(ně)* = raňajky. Do Kulpína sa toto priezvisko dostalo z Petrovca, kde je *Snidových* hodne viacej, ako na Slovensku.

Na Slovensku ho zaznamenali 16x / Levice, Lučenec, Martin...

Sokola – v koreni máme názov dravého vtáka *sokol*, lenže východiskom priezviska skorej bude názov osady *Sokol'* (pri Košiciach), alebo *Nagyszokoly* (východne od Blatenského jazera).

Na Slovensku jeho frekvencia je 9x / Pov. Bystrica, N. Zámky, Prešov, Martin...

Spevák – typické petrovské priezvisko. Východiskom mu je *spev, spievať*, čiže toto je osoba, ktorá často spieva, pekne spieva a pod. Medzi Nemcami je priezvisko *Singer*, čo tiež znamená *spevák, spevavá osoba...* V Petrovci a na okolí je veľmi frekventované, takže tých *Spevákových* máme hádam viacej, ako celé Slovensko.

Na Slovensku zaznamenali 178x / B. Bystrica, Bratislava, Trnava, Zvolen, R. Sobota, lenže medzi nimi je poriadny počet presídlencov

Srnka – ako u nás, tak aj na Slovensku, toto je pomerne frekventované priezvisko.

V jednotlivých prípadoch východiskom určite bude názov tohto zvierat'a, ale na Dolnej zemi musíme ako východisko uvážiť aj názvy osád, ako napr. *Srnie* (severný cíp Trenčianskej župy)... ako aj počet ďalších, ktoré v názvoch majú *srnu*.

Srnkových nájdete hlavne v Hložanoch, v Kysáči, ale prešli aj do Petrovca, Kulpína... Na Slovensku 337x / B. Bystrica, Brezno, Nitra, Trnava, Žiar nad Hronom...

Stolárik – východiskom mu je *stolár > stól*.

Na Slovensku 354x / Čadca, Sabinov, Piešťany, Svidník, Martin...

Stracinský – východisko je jasné. Názov osady *Straciny*, pri Veľkom Krtíši.

Na Slovensku toto priezvisko nezachytili, ale je tu Stracenský 28x / Prešov, Bardejov... a Stratinský 11x / Galanta, Bratislava.

Strechovský – ak je toto priezvisko správne zachytené, tak jeho východiskom bude *strecha* a v podobe *Strechaj*. *Strechovsky* vyskytuje sa aj na Slovensku. Možné je, že ho niekto len

chybne zachytil a že vlastne je to *Strehovský*, kde máme východisko názov osady *Strehová* (Novohrad).

Na Slovensku Strechovský nejestvuje, ale Strechovsky je zachytené 17x / Komárno, Levice, Sp. N. Ves.

Struhárik – je deminutívom priezviska *Struhár*, ktoré je frekventované aj na Slovensku. I keď v koreni má *strúhanie, rezbárenie*, predsa v našom prípade musíme uvážiť aj iné východiská, ako názvy lokalít a tie nájdeme, ako na Slovensku, tak aj v Česku. Len študovaním rodokmeňa sa dospeje ku východisku.

Na Slovensku zaznamenali Struhárika 80x / Nové Mesto nad Váhom, B. Bystrica, Žilina, Komárno, Hlohovec...kým frekvencia Struhára bola 812x.

Stupavský – asi všetci *Stupavskoví* vo Vojvodine, vyšli z Hložian a východisko priezviska je jasné. Názov mestečka *Stupava*.

Na Slovensku 77x / Čadca, Senica, Pov. Bystrica, Trenčín, Skalica...

Sucháni / Szuchányi – východiskom je názov osady *Sucháň* (Hontianska župa). Okolo tejto sú ďalšie, čo nám dodali priezviská: *Senohrad, Trpín, Litava, Plachtince, Cerovo, Drienovo, Opava, Čelovce, Lackov* atď. Priezvisko *Suchánek* (vyskytuje sa hlavne v Banáte), ale aj na Morave.

Na Slovensku podoba Sucháni nejestvuje. Suchányi sa našiel len jeden, v Bratislave, avšak Sucháň až 112x / Trnava, Trenčín, B. Bystrica, Bratislava...

Supek – východiskom je tu *supenie* = ostrý šum, ktorý vydáva vzduch, para, syčanie... *supieť* = ťažko, hlasite, namáhavo dýchať, dychčiť, fučať...

Na Slovensku 171x / N. Zámky, Trnava, Nitra, Bratislava, Prievidza...

Surový – asi neprichádza do úvahy význam *neuvarený, nespracovaný...* ale *bezcitný, bezohľadný, hrubý, brutálny, nelútostný...*

Na Slovensku 350x / Ružomberok, Piešťany, Senica, B. Bystrica, Čadca, Žilina, Skalica...

Súšerský – v koreni máme slovo pre niečo *suché*, ale samým východiskom skorej bude názov osady *Sušany* v Gemerskej župe (medzi Rimanskou Sobotou a Poltárom).

Táto podoba na Slovensku nejestvuje, ale je tam Súšarský 2x / Stará Turá.

Sýkora – frekventované je širom Vojvodiny, v Maďarsku... a pravda, aj na Slovensku. Východiskom je názov spevavého vtáka *sýkorka*.

Na Slovensku 2435x / Bratislava, Žilina, Čadca, Trnava, Poprad, Bardejov, Nitra, Stará Ľubovňa...

Šefčík – predstavuje demin. českého *ševc* = obuvník, prištipkár, ktorého et. základom je slovo *šiti* = šiť. Na Slovensku je frekventovanejšia podoba *Ševčík*.

Túto podobu, Šefčík, na Slovensku zaznamenali 697x / Sp. N. Ves, Trnava, Bratislava, Senica...

Šeprák – toto priezvisko sa u nás považuje za akože hložianske. Či sa vyskytuje aj na Slovensku, neviem. Keď budete na Slovensku, otvorte si telefónny zoznam a uvidíte. Ináč východiskom mu je slovo *šepkať, šeptať*.

Na Slovensku a to v Bratislave zaznamenali ho len dvakrát, takže predpokladám, že tu ide o presídlencov z Dolnej zeme.

Šimko – predstavuje demin. priezviska *Šimo*. * V prípade, že nájdete variantu *Šinko*, tak toto bude mať nem. pôvod a bude súvisieť so *Schinken* = šunka. Vid' Kruhy – Šunka.

Na Slovensku podoba Šimko 3297x / Prešov, Michalovce, Bratislava, Trebišov, Martin, Poprad, Trnava, Košice, Žilina...

Podoba Šimkovic 35x / Bratislava, V. Krtíš, B. Bystrica...

Podoba Šimkovič 426x / Prešov, Bratislava, Prievidza, Žiar nad Hronom, Senica, Brezno...

Šimo – východiskom tohto je osobné meno *Šimon*, v jeho skrátenej domácej podobe. VEMK Šimon. Možné je, že niekoľko rodín svoje východisko má aj v názve osady *Šimonovce*, ktorá je trochu nižšie od Rim. Soboty a v susedstve *Širkoviec*.

Na Slovensku 1004x / Prievidza, Piešťany, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Zvolen, Púchov, Sp. N. Ves...

Šimoni 11x / Levice, Košice, Žilina, Ilava, R. Soboty.

Šimonyi 12x / Myjava, Rožňava, Bratislava, Levice, Košice.

Šimovič / Simovics – etymológia rovnaká akú má Šimo.

Podoba Šimovič na Slovensku 124x / Trenčín, Bratislava, Levice, Nitra, Topoľčany, Hlohovec...

Podoba Šimovics – nieto, ale Simovics bolo 2x / Dolný Štál (okres D. Streda).

Šinko – východiskom mu je nem. *Schinken* = šunka (VEK a Šimko).

Na Slovensku 197x / Levice, Prievidza, Bratislava, Lučenec, Ilava, Žilina, Hlohovec...

Šinkov – rovnaké východisko, ako aj Šinko. Vid'.

Na Slovensku 24x / V. Krtíš, Čadca, Zvolen.

Šinkovic – rovnaké východisko, ako Šinko. Vid'.

Na Slovensku 27x / B. Bystrica, Pezinok, N. M. nad Váhom, Krupina, Komárno, Malacky.

Šinkovič – rovnaké východisko, ako aj Šinko. Vid'.

Na Slovensku 121x / Bratislava, Nitra, Trenčín, Komárno, Pov. Bystrica, Levice...

Širka – toto priezvisko je rozšírené po celej Dolnej zemi. Jeho východiskom je osada *Širkovce* – trochu južnejšie od Rim. Soboty a umiestnená je medzi osadami *Jesenské a Šimonovce*.

Na Slovensku 36x / Nové Mesto nad Váhom, Nitra, B. Bystrica, Bratislava, Lučenec. Predpokladám, že sú to z najväčšej miery presídlenci.

Škodák – základom tohto priezviska je *škoda* = strata... Vyskytuje sa v rade slovanských jazykov, avšak toto slovo sme si prevzali zo starého hornonemeckého *scado* (súč. *Schade*).

Na Slovensku 44x / Galanta, Nitra, Trenčín...

Šmit – tu máme germánsky pôvod, najskôr nemecký, kde *Schmied* = kováč.

Na Slovensku podobu Šmit nezaznamenali, avšak Šmid 60x / Michalovce, Žilina, Zvolen, Martin... a podobu Šmidt 75x / Revúca, Topoľčany, Martin, Trebišov, Rožňava, Prešov...

Škriniar – toto priezvisko sa vyskytuje hlavne v okolí Zvolena a keďže mnohí Kulpínčania prišli práve z toho kraja, nie div, že si so sebou priniesli aj toto priezvisko. Pravdepodobným východiskom je regionálny názov pre *skriňu*, *škriňa*, čiže *Škriniar* je majster na výrobu *skriň*, *škriň*.

Na Slovensku 107x / Žiar nad Hronom, Zvolen, Levice, B. Bystrica...

Šovc – aj v tomto prípade, ako východisko máme slovo pre *šitie*. Neraz medzi ľuďom počuť, že tá, alebo oná žena je *dobrá šovkyňa*, krajčírka.

Na Slovensku 3x / B. Bystrica, B. Štiavnica, Zvolen.

Šproch – v Petrovci je pomerne frekventované, lenže ľuďovo počujete hlavne *Škroba*. Vypadá, že aj toto priezvisko má nemecký pôvod a najskôr v niektorom nárečí, možno je aj ich archaizmom a súvisí so *Sprache* = reč. (V ang. *speak* = reč, hovor, *spoke* = hovoril.)

Na Slovensku 61x / Bardejov, Kežmarok, St. Ľubovňa, Humenné, Prešov, Nitra, Lučenec, R. Sobota...

Štrba – je pomerne „ľahké“ priezvisko. V tejto podobe sa vyskytuje aj na Slovensku, avšak v Banáte skorej stretnete jeho pomadžarčenú? ponemčenú? podobu, *Šterba*, či ako sa dnes nejjeden z nich podpisuje podľa srbch. písma, „pribudlo“ nám aj *Ščerba*. Východisko je tu jasné. Názov obce v okrese Poprad, *Štrba* a na dôvažok, je tu aj *Štrbské Pleso*... * Sama etymológia termínu je však trochu komplikovanejšia a zo základu *štrba* máme celý rad odvodených slov, ako: *štrbina*, *štrbák*, *štrbavý*, *štrbiť* atď.

Na Slovensku Štrba 985x / Žiar nad Hronom, N. Zámky, Žilina, Čadca, Martin, Ružomberok, Nitra...

Podoba Šterba 15x / Brezno, Bratislava, Prešov, Martin...

Šuľan – východiskom tohto priezviska je názov osady *Šuľa* v Novohrade. Okolo nej sú osady: *Madačka*, *Nedelište*, *Abelová*, *Lehôtka*, *Chrtány*, *Pôtor*, *Senné*, *Lešť* .... všetko východiská našich priezvisk. V Petrovci sa *Šuľan* vyskytuje aj ako prímeno rodiny Hrubíkovej.

Na Slovensku 106x / Lučenec, V. Krtíš, Galanta...

Tárnoci – i keď v maďarčine jestvuje *tárna* = štvôľňa (banický termín), predsa v našom prípade ide asi o pomadžarčené priezvisko *Trnovský*, *Trnavský*... kde figuruje *trň* = pichliač a východiskom tohto priezviska bude ako *Trnava*, *Trnie*, *Trnávka*, či v prípade maď. východiska je to názov obce (Peštianska stolica) *Tárnok*... a rad ďalších osád, kde v názve figuruje *trň*, prípadne *tor*. Vid' Tordaji.

Na Slovensku sa podoba Tárnoci nevyskytuje, ale je tam Tarnoci (chýba dĺžeň) 19x / Košice, Zvolen, Trnava. Tarnócy 7x / Košice, Žilina, Lip. Mikuláš, Piešťany a Tarnoczi 9x / Košice, Michalovce...

Tatliak – zatiaľ viem, že vyskytuje sa v Petrovci a odtiaľto prešlo aj do Kulpína (možno aj ďalej). Pôvod mu je „hmlistý“. Je možné, že východiskom bude názov maď. mesta *Tata* > *Tatabánya*, ale je celkom možné, že tu figuruje aj slovo *tatko* = otec a pod. V každom prípade, priezvisko má indoeurópske východisko.

Na Slovensku nie je, ale jestvuje Ťatliak 5x / B. Bystrica, Nitra.

Teleki – priezvisko má maď. pôvod, v slove *telek* = pozemok, avšak toto nemá ugrofínsku etymológiu, lež slovanskú, utvorenú na slovanskom *tlo* = pôda, zem... ako ho nájdeme v srbch. *tlo*. Vid' vstup na Kruhoch o Teleku (časť chotára v Petrovci).

Na Slovensku 13x / Lučenec, Nitra, Košice, Prievidza...

Toman – podoby tohto priezviska odvodeného z osobného mena *Tomáš*, nájdeme ako na Slovensku, tak aj širom Dolnej zeme. Stretávame *Tomáš*, *Toman*, *Tománek*, *Tomčík*, *Tomášik*, *Tomášek*, *Tomaščík*, *Tomašovič*, *Tomek* ... V našom prípade musíme mať na zreteli, že aspoň niekto s takýmto priezviskom vyšiel aj z osady *Tomášovce* (okres *Lučenec*, alebo aj *Rimavská Sobota*), ba menšie osady sa zjavujú širom Slovenska. VEMK *Tomáš*.

Na Slovensku Toman 885x / Bratislava, Topoľčany, Piešťany, Púchov, Pov. Bystrica, Nitra...

Tomeček – je variantom priezviska *Toman*. Vid'.

Na Slovensku 371x / Poprad, Trnava, Skalica, Bardejov...

Tomek – bude len variantou *Tomana*. Vid'.

Na Slovensku 469x / Senica (obec Cerová), Martin, Čadca, Lučenec, Žilina...

Topoľský – i keď na prvý pohľad vypadá jednoduché riešenie pôvodu priezviska, pravda je však trochu iná. V koreni má názov stroma *topoľ*, avšak o pôvode rodiny je ťažšie povedať. Na Slovensku je celý rad osád s názvom *Topoľčany*, *Topoľčianky*, *Topoľčiansky hrad*, *Topoľnica*, *Topoľníky*, *Topoľovka*... Ktoré z týchto sídlisk poskytlo východisko pre *Topoľský*, ťažko povedať. Ukáže len študovanie si rodokmeňa. Priezvisko sa vyskytuje aj na Slovensku, ale vypadá, že ich pôvod z väčšej časti siaha na Dolnú zem.

Na Slovensku 60x / Bratislava, Nitra, Senec, Námestovo, Trnava, Žilina, B. Bystrica.

Tordaji – pomerne frekventované. Vypadá, že z Petrovca sa prešírilo aj do iných osád. Ináč je veľmi zaujímavé. V koreni má slovanské *tor*, *tora* = cesta, stopa a východiskom tohto je praslov. *torъ* s významom *triet'*. Toto slovo nájdeme v každom slovanskom jazyku. U nás v slovách *triet'*, *tárat'* [blúdiť (aj cestičkou, aj nite sa potárajú)], v archeológii používame *tordovaný* = krútený, točený napr. náramok... v ruskom *tor I°* = kľukatá cesta, v ukr. a poľ. *tor* = koľaj, ukr. *torýty*, *torývaty* = ušliapať, bul. *tor* = vyšliapaný návoz (cesta), srbch. *tor* = pletená ohrada (pre dobytok), poľ. *tor* = pletenie, ohýbanie, *tóra* = trenie, moravský *tor* = cesta, dráha, vyšliapaná cestička. Toto slovo má svoje príbuzenstvá aj v lat. *terebro* = vítať, prepichávať, *teres* = zaokrúhliť, vyleštiť, vyhladiť, *tergum* = plocha, povrch...v gréckom *toreýo* / *τορεύω* = vyryť,

topéō = vrtať a zopár ďalších s významom *prepichávať, pichať, vrtať, čistiť, zaokrúhľovať, leštiť* ... v sanskrite *tára* = cestička na prechod, *táratī* = prechádzať napr. cez rieku, utiecť, *tark* = otáčať, zatačať, *taráyati* = dotárať sa niekam, *trna* = prepichnúť, rozštiepiť... a všade vidíme základné sans. *tr* = cez... trasa... Maď. *tör* = lomiť, lámať nemá ugrofínske, ale indoeurópske východisko.

Tordaji by teda bol človek, ktorý ide *vyšliapaným chodníčkom, trasou, ktorá je kľukatá*... a s týmto priezviskom súvisí aj napr. názov rieky *Toryša*, ktorú by sme mohli porovnať s gréckou *Meander*, priezvisko *Tordáš* i keď vychádza z názvu osady v Peštianskej stolici, predsa východisko má v slove *tor*, podobne aj *Turda*, kde sa vo valašskom nárečí *tor*, presunulo na *tur*, ako máme *vytužiť, vyturovať (zlodeja)* = vystopovať. K tomuto východisku prináleží aj názov osady *Torňava*, priezvisko *Torňanský*, ba aj názov riečky *Latorica*, asi aj *Hornád* (robí meandre) a možno aj *Torontál* (župa, súčasťou ktorej bol Banát), lebo i keď koncovka *-tál* udáva ger. ekvivalent pre *dolínu*, prvá časť nám ukazuje na *tor* = ušliapané chodníky, rieky s meandrami, oblasť s „krivými“ riekami...

Na Slovensku Tordaji bolo 6x / Bratislava, čiže tu sa jedná o presídlenoch a Torday 7x / D. Streda, Senec, Košice.

Tót – na Dolnej zemi celkom bežné a aj pomerne frekventované priezvisko, pod čím maďarčina chápala najskôr Slovana a neskoršie Slováka. Vid' (Ahoj) Tóti – Kruhy.

Na Slovensku 9x / Levice, Lučenec, R. Sobota, Piešťany...

Tóth – celkom bežné priezvisko a to, ako na Dolnej zemi, tak aj Hornej, lenže dnes už nejestvuje samostatne, ale len v kombináciách. O jeho etymológii si nájdete na Kruhoch – (Ahoj) Tóthi.

Na Slovensku Tóth samostatne nejestvuje.

Triaška – i keď toto priezvisko môžeme priradiť ku slovu *triaška* = zimnica, trasenie, predsa jeho východiskom bude maď. osada *Tereske*, čo im bola „prechodná adresa“, avšak aj v tomto prípade, predsa súvisí s *trasením*.

Na Slovensku nejestvuje.

Trpinský – najst' východisko je ľahko. Osada *Trpín*, učupená medzi *Litavou, Cerovom, Medovarcami, Bzovikom* a v blízkosti *Plachtiniec, Čeloviec, Selan, Sucháň*... všetky nám dodali priezviská. Názov *Trpín* bude odvodený zo slova *trpieť* a toto súvisí s *trieť* (vid' Tordaji).

Na Slovensku ho nezaznamenali.

Trpka – toto priezvisko nebude súvisieť s *Trpinský*. Jeho etymológia je cele iná. Odvodené je zo slova *trpký* = nepríjemnej chuti, ako nezrelé ovocie (kyslé, horké...). Praslov. bolo *trьркь* a pôvodne sa slovo vzťahovalo na nepríjemnú chuť, lebo od nej zuby *trpli* a z toho vzniká i *trpký život* (nemá súvis s útrapou). Z tohto, v slovenčine máme *trpka* = ker divo rastúci pri potokoch, s plomi podobnými *trnke; čremcha*; ich plody, ako aj plody divo rastúcej hruške a jablone a pod.

Na Slovensku bol len jeden Trpka, v Cerove, okr. Krupina.

Turo / Thuro – v prvej podobe písania, jasne vidieť, že toto bude slovenské priezvisko, avšak v jeho pomadžarčenej podobe, môže nás aj pomýliť. Východisko je jasné. Zviera *tur*, európsky vyhynutý predok rožného statka, ktorý v staroveku aj u nás bol dobre reprezentovaný, o čom

svedčí rad lokalít odvodených z jeho názvu. Ináč tu máme všeslovanský názov, ba až indoeurópsky, ktorý v latine reprezentuje *taurus*, v litovskom *tauras* = byvol, gr. *ταυρος*, írsky *tarb* = býk, v sanskrite *staurá-* = silný (v srbch. *stamina* tiež súvisí s týmto), prakrit *thóra* = veľký, v jazyku kumaoni *thoro* = mladý býček, v nepálskom *thore* = už vyrastená krava byvola... atď. Toto priezvisko nám najskôr bude odvodené z názvu osady *Turová* (Zvolenská župa, neďaleko *Sliaču*).

Na Slovensku Turo 4x / Podunajské Biskupice a Košice, čo udáva, že sú to presídlenci.

Turóci / Thuróczy – v podstate je toto rovnaké priezvisko, ako aj *Turo / Thuro*, s výnimkou, že sa ho ešte väčšmi pomadžarčilo (praxou bolo, priezviská končiace sa na *-ič*, *-vič*, prerobiť na *-czy*, prípadne na *-csányi*). Východiská sú im rovnaké, s napomenutím, že nemusí to byť z názvu *Turová*, ale na výber máme dosť ďalších osád a to nie len na Slovensku, ale aj v Maďarsku.

Na Slovensku Turóci bol 25x / Košice, B. Bystrica, Prešov, R. Sobota, Zvolen...

Uhlárik – východisko je jasné. Človek, ktorý sa zaoberá pálením *uhlia*. Na Slovensku častejšie počujeme *Uhliar*, *Uhliarik*...

Na Slovensku 129x / Žilina, Topoľčany, Pov. Bystrica, Senec, Trenčín...

Uhlík – v prípade tohto priezviska etymológia nie je jasná. Môže súvisieť s *uhlím*, *uhliarstvom*, ale rovnako aj s *uhlom*, *rohom*, *hranou*... Samým východiskom môže byť aj názov osady *Uhliská*, juhozápadne od *Ban. Štiavnice*.

Na Slovensku 346x / Trnava, Trenčín, Piešťany, Pov. Bystrica, Nové Mesto nad Váhom, Zvolen...

Urban – toto priezvisko by sme mohli zaradiť do skupiny „medzinárodných“, lebo sa vyskytuje širom sveta (myslím tu na oblasti osídlené Európanmi). Východisko má v latinskom *urbs*, *urbis* = mesto, z čoho už v staroveku vzniká aj *urbanus* = mešťan a z tohto nadobúda aj význam *príjemného chovania*, *kultivovaného chovania*, *elegantný*, *uhladený*, *smelý* a pod. * Tu má východisko aj priezvisko *Urbanček*.

Na Slovensku 2941x / Vranov nad Topľou, Piešťany, Bratislava, Ružomberok, Žilina, Púchov, Trnava, Prešov...

Ušiak – súvis s *uchom* je jasný a preto neraz namiesto *zajaca*, počujeme *ušiak*, lebo má veľké uši. Ináč priezvisko je frekventované aj na Slovensku.

Na Slovensku 170x / Myjava, Pov. Bystrica, Trenčín, Zvolen...

Vadnál – vypadá, že toto nám bude českého pôvodu, odvodené z *vadnouti* = vädnúť, ktorého podoby najdeme v každom slovanskom jazyku, ba aj v staroslovanskom, (*pri-*)*svěnuti* = uschnúť, sušiť sa, vädnúť, avšak nemôže úplne ignorovať ani *vaditi* = vadiť = klásť prekážky, byť prekážkou... čo sa neskoršie posúva na *vadný* (*bez-*)*vadný*, *zavádzať*... a máme tu aj *vadiť* = dohadovať sa... Tieto prípady asi neprichádzajú do úvahy.

Na Slovensku nejestvuje.

Vágala – pomerne nepriehľadné a na pravú stopu sa príde len vtedy, keď si budete robiť rodokmeň. Mohlo vyjsť z radu termínov a ako po pravidle, ani jeden nebude slovenský. Spomenieme riekú *Váh* (*Vág, Wag*), *vážiť niečo* (*vážky*), *váhať* (*nebyť si istý*), *vagant, vagas* z lat. *vagans*, v gen. *vagant-is* = túlavý, z čoho vzniká *vagabundus* = potuluje sa, ale je tu aj maď. *vág* = rezať, krájať... udrieť...*vágány* = koľaj. V oboch prípadoch, ako východisko máme latinsko - germanské *vag / wag* (*tu má východisko aj rieka Váh*) = miešať, víriť, búriť, hýbať, búriť hladinu, čo v starom hornonemeckom sa posúva na *wagon*, v strednom holandskom na *wagen*, v staronórskom *vaga...*; avšak *wag* z tohto môže znamenať aj *beľára, bitkáša, výtržníka...* a všetko zase súvisí s ger. *wagon* (nem. *wagen*)... čo predstavuje *vagón* = otvorený voz a s týmto následne súvisí aj slovanské *voziti, vozit'* a sanskritové *váhana* = voz, koč, loď... všetko na prevážanie niečoho.

Na Slovensku Vágala 4x / Komárno, Nitra, Trnava, Bratislava a Vágala 6x / Trnava, Senec...

Valentík – ale v iných osadách sa vyskytuje aj *Valent, Valenta*. Východisko je jasné. Osobné meno *Valent* VEMK Valent(ín), avšak východiskom tohto priezviska nemusí byť priamo osobné meno. Môže byť odvodené aj z názvu osady *Valentovce* (sever Zemplínskej župy), alebo *Valentová* (okres Martin).

Na Slovensku 146x / Levice, Zvolen, Rožňava, Sp. N. Ves, Prievidza, Piešťany...

Valušiak – predstavuje derivát z priezviska *Valúch*, či aj *Valo*. Všetky stretne aj na Slovensku. Kde mu je pravé východisko, ukáže sa to len možno, ak si urobíte rodokmeň. Východisk je na výber. *Valo > Valúch > Valentík*, najmä *Valentík*, východisko má v latine. (Vid' Valentík.) *Valo*, môže byť odvodené zo slovenského *val* = násyp... *Valúch* môže byť (okrem iného – spomenutého), aj *Balúch* a tu sa hneď zjavuje, ako grécka, tak aj germanská konekcia. Môžeme spomenúť aj slovo *valach* (čo zase naráža na keltský pôvod, na neskorší národ *Valóncov*, ba aj boha *Velesa* atď.). Len pylné študovanie rodokmeňa ukáže, kde je to pravé východisko. Vid' Velko.

Na Slovensku 78x / Ružomberok, Lip. Mikuláš, Trenčín, Žilina, Bytča, Bratislava...

Varga – ako priezvisko maď. pôvodu, rozšírené je po celom území bývalého Uhorska a u nás je tiež pomerne časté. V slovenčine, medzi ľuďmi, čiže ako nárečové máme: *varga 1°* = papuľa, pysky, tlama niektorých zvierat; *varga 2°* = garbiar. V maď. nár. *varga* môže znamenať aj obuvníka, príštipkára, čiže bolo by ekvivalentom priezviska *Ševčík*. Kde mu je maď. etymológia, to neviem, ale nie je vyklúčené, že nebude súvisieť s maď. *vargánya* = dubák (druh huby). V českom jazyku (nárečové) *varga* = papuľa, pysky, tlama zvierat, lašský (český) *vargal'*, *vargatý* = tlstý, zavalitý (človek) a V. Machek hovorí, že čeština to dostala cestou poľského *warga* = pysk, avšak slovo bude neznámeho pôvodu. Môžeme však dodať, že sanskritové *varga* = skupina, trieda, črieda, stádo, čo v následných jazykoch Indie sa posúva aj na *smer, cesta, metóda, šikovnosť, zručnosť, záležitosť, húf, dav...*

Na Slovensku 11699x / Komárno, Bratislava, Prešov, D. Streda, Košice, N. Zámky, Levice...

Večera – východisko je jasné. Slovo *večer*, ba môžeme predpokladať, že nositeľ tohto priezviska sa nazýval *Večer*, *Večerov*... avšak u nás je tendencia zakončovania „nešikovného“ priezviska so samohláskou *-a*. Ako príklad, častejšie počujeme *Valent-a*, ako *Valent*, *Sokol-a* a nie *Sokol*, *Klement-a* atď.

Na Slovensku 68x / Skalica, Žiar nad Hronom, Malacky, Trnava, Bratislava, Nitra...

Velko – ťažko je prísť na stopu, lebo tých osád, kde máme *velké*... je mnoho, avšak keďže je toto zriedkavé a vypadá, že aj výlučne dolnozemske priezvisko, môžeme uvážiť maď. obec *Valkó* (trochu východnejšie od Budapešti).

Na Slovensku 3x / Bratislava.

Vida – Typické kulpínske priezvisko. Východiskom môže byť názov osady *Vid* (Maďarsko), ktorá je trochu južnejšie od mesta *Pápa*, ale ešte skorej *Vidová*, *Vidovce* v Gemerskej stolici. Ako kuriozitu môžem spomenúť, že v melbournskom predmestí Tottenham je nejaká dielňa na spracúvanie kovov a na vchode píše „Wida Metals“. Vida môže súvisieť aj so slovom *vidieť*, *viditeľný*...

Na Slovensku 1076x / Prievidza, D. Streda, Kežmarok, N. Zámky, Bratislava, Komárno...

Virág – pôvod má v maď *virág* = kvet, kvietok.

Na Slovensku 785x / Levice, N. Zámky, Nitra, Trnava, Komárno...

Vízi – východiskom môže byť názov maď. osady *Visz* trochu východnejšie od Blatenského jazera, alebo maď. *víz* = voda. Na Slovensku stretneme nie len Vízi, ale aj Féhérvízi, Feketevízi... nuž najskôr sa tu jedná o maď. slove pre vodu.

Podoba Vízi 70x / V. Krtíš, Nitra, Žiar nad Hronom, D. Streda, Levice, Košice a podoba Vízik 9x / N. Zámky, Komárno...

Vozár – celkom bežné aj na Slovensku, takže určite nebude predstavovať krycie priezvisko. Východiskom mu je slovo *voz* = koč, ktorého východiskom je *voziť* a toto je všeslovenské. V príbuznosti má: lit. *vėžti* = voziť, lot. *vezums* = voz, starý hornonemecký *wegan*, *wekan*, nový hornonemecký *Weg* = cesta, lat. *veho* = nosiť, ťahať...grécky *όχος* = voz, avestínsky *vazaiti* = vieze, ide, sanskritové *váhati* = vieze, vozí, nosí... a toto zase súvisí s názvom rieky *Váh*. *Vozár* je teda osoba, čo *vozí*, *preváža*, či ľudove *furman*.

Na Slovensku 1068x / Žiar nad Hronom, Bratislava, Trnava, Sp. N. Ves, Galanta, Prešov, Ružomberok, Humenné, Košice...

Vranič – toto priezvisko bude odvodené z názvu vtáka *vrana*, prípadne z názvu *vraného koňa*, čo nemení jeho východisko. Tu nás mylí len to, či je to pôvodne slovenské, alebo chorvatské priezvisko, lebo pri posúvaní sa na Dolnú zem, ku Slovákom sa pripojili aj rodiny Čechov, Ukrajincov, Srbov a aj Chorvatov.

Na Slovensku Vranič nejestvuje, len Vranic 2x / Revúca.

Vrbovský – pomerne časté priezvisko, ako aj príbuzné Vrbovský a *Vrbacký*. V koreni majú pomenovanie stromu *vrba*, ktorého základ je *vrtieť*, avšak východiskom priezviska bude skorej názov niektorej osady na Slovensku, ako: *Vrbov*, *Vrbovce*, *Vrbové*, *Vrbovec*, *Vrbovka*, *Vrbica*, *Vrbnica*, *Zemiansky Vrbovok*, *Hontianska Vrbica*... a takýchto je hodne. Keďže ide

o dolnozemske priezvisko, tak to *Vrbové* musíme hľadať v kraji, odkiaľ najviac z nás prišlo. Len pri študovaní rodokmeňa, prídete na stopu osady, odkiaľ rod vyšiel.

Na Slovensku Vrbovský nejestvuje. Vrbovský 280x / B. Bystrica, Brezno, Trnava, Galanta, Bratislava, Senica, Trenčín...

Kuriozitkou je Vrbovski 2x / Diakovce (okr. Galanta), kde jasne vidieť, že tam prišli s juhoslovanským pasom.

Vrška – v koreni máme *vrch*, *vršok* = kopec... , ale východiskom priezviska skorej bude nejaká lokalita, ako napr. *Vršatec* = zrúcaniny hradu neďaleko Považskej Bystrice, no presne určiť odkiaľ je rod, nemôžeme. Tých lokalít, kde figuruje, či dominuje *vršok* je hodne. Len sledovaním rodokmeňa sa dopracujete ku východiskovej osade.

Na Slovensku 119x / Prievidza, Bratislava, Žiar nad Hronom, Trnava, V. Krtíš...

Záborský – nám ukazuje, že v koreni máme *borovicu*, avšak neďaleko Prešova je aj lokalita, osada *Záborské*.

Na Slovensku 360x / Martin, Žilina, Lip. Mikuláš...

Zajac – východisko je jasné. Názov malého hlodavca, *zajac*. * Jeho etymológia je trochu komplikovanejšia a jej vysvetľovanie by bolo zdĺhavé.

Na Slovensku 2072x / Trebišov, Žilina, Topoľčany, Bardejov, Čadca, Poprad, Trenčín...

Zavaroš – východiskom priezviska bude názov osady *Zavar*, v blízkosti Trnavy.

Na Slovensku 2x / Trnava.

Záhorec – v prvom rade musíme uvážiť, že toto priezvisko sa bude vzťahovať na osobu, ktorá prišla *spoza hory*, *záhorák*, lenže koncovka je trochu iná –*ec*, nuž musíme mať na zreteli, že toto môže byť aj osoba, ktorá vie vzplanúť, *zahorieť láskou, nenávisťou...*, čiže nesmieme úplne zabudnúť ani na východisko zo slova *horieť*. Rodokmeň však ukáže, ktoré východisko bude správne.

Na Slovensku 316x / Trnava, Ružomberok, Trenčín, Žiar nad Hronom, Komárno, D. Kubín, Humenné, Zvolen...

Zaťko – domácka podoba slova *zať*. Toto priezvisko je pomerne frekventované aj na Slovensku, *kde ho zaznamenali 1531x / V. Krtíš, Prievidza, Trnava, Trenčín, Bratislava, Nitra, D. Kubín, Piešťany...*

Zelenák – samozrejme, v koreni máme *zelenú* farbu, avšak už menej známe je, že etymologicky toto slovo súvisí so *žltou farbou, zlatom...* U nás stretnete *Zelenák*, kým na Slovensku to bude aj *Zelenay* – pomad'arčená podoba *Zelenáka*. Na Slovensku je celý rad lokalít, kde figuruje *zelené*, avšak dolnozemske *Zelenák* bude najskôr krycím priezviskom, utvoreným z názvu osady *Zelené*, hneď vedľa *Poltára* a trochu južnejšie od *Málinca*, alebo severovýchodne od *Lučenca*.

Na Slovensku 415x / Pov. Bystrica, Bratislava, Myjava, Topoľčany, Prievidza...

Zima – východisko je jasné, *zima*, čo má svoju podobu aj v sanskrite, *Himá* a z tohto vzniká názov pohoria *Himaláje*, či v preklade by to bolo *zima (sneh) leží (všade vôkol)*. Či správnym

východiskom tu bude *zima* = chlad, sneženie... alebo je priezvisko odvodené z názvu niektorej lokality na Slovensku, ťažko je určiť. Len rodokmeň ukáže, odkiaľ rodina vyšla.

Na Slovensku 458x / Stará Ľubovňa, Nitra, Skalica, Topoľčany, Prešov, Myjava...

Ziman – či toto priezvisko súvisí so *zimou*, alebo predstavuje len skrátenú poslovenčenú podobu nemeckého *Zimmerman*, musíte si to sami vyhľadať.

Na Slovensku 358x / Žiar nad Hronom, Prievidza, Revúca, Martin...

Zolian – i keď, koľko viem, zatiaľ sa v Kulpíne nevyskytuje, predsa považujem za potrebné priložiť ho, lebo neraz dochádza ku miešaniu si etymológie s priezviskom *Zorian*. Toto sú úplne rozdielne priezviská. Nejde tu o žiadnu skomoleninu *Zoriana*, ale o samostatné východisko. *Zolian* „vyšiel“ z osady *Zolná* (Zvolenská župa a či ju Maďari svojho času nazývali *Szolna*, nevadí). *Zvolen* má slovanské východisko, avšak neďaleko tohto mesta je osada *Zolná*. Názov tejto osady je odvodený zo *zola* = garbiarsky popol s vápnom, ktorý sa využíval na lúhovanie kôž, aby sa odstránila srst' a etymológia tohto slova siaha k nemčine, kde *sol* = *salz*. Z tohto, v českom jazyku vzniklo *zola* = lúh s popolom a odtiaľto sa prešírilo sa do poľštiny, ukrajinštiny... a pravda, aj do slovenčiny. *Zolian* teda buď pochádza zo *Zolnej*, alebo je *garbiarom*, *koželiúhom*.

Na Slovensku sa táto podoba nevyskytuje, ale Zolňan 3x / Trnava.

Zorian – pomerne frekventované a spolu so *Zorňanom* zdieľa rovnaké východisko. Viď *Zorňan*.

V tejto podobe sa na Slovensku nevyskytuje, ale v Bratislave (Petržalka) zaregistrovali Zorjan, kde sa môžeme domnievať, že tu ide o vojvodinského Slováka.

Zorňan – priezvisko je odvodené zo slova *zrieť*, *zora*, *zrak*... Je všeslovanské. Všade má význam *hľadania*, *pozerania*, jedine v chorvatskom jazyku je to *vzduch*, lebo je priehľadný.

Na Slovensku 7x / Bratislava.

Zvarec – súvisí s *varením*, *zváraním*. U nás najdeme, že *zvara* môže znamenať *páľavu*, *horúčavu*, *spornosť*, ale aj *jednoduchú kyslú polievku z prevareného mlieka*. Ináč toto celoslovanské slovo má rad príbuzností aj v iných ie. rečiach, ako napr. sans. *bhurvati* = vriieť, lat. *ferveo* = vriieť... V sanskrite je koreň *Bhur* = rýchlejšie, z čoho vychádzajú aj indické termíny pre *vrenie*, iránske *barv-* = vrenie, búrenie, parsi (iránsky jaz.) *garv-* = vrenie, singhalézske *wurv-* = vriieť, prevriieť... U nás, napr. srbch. *vrelo* = prameň, slovenské *Vrútky* (názov mesta) tiež súvisí s *vrením*, *prameňom*, ako aj *Karlovy Vary*... Na Slovensku sa vyskytujú aj podoby *Zvara*, *Zvarík* a pravda, aj *Zvarec*.

Podobu Zvarec na Slovensku zaznamenali 3x / V. Krtíš (Príbelce).

Žembery – východisko je jasné. Názov osady *Žemberovce*, ktorá leží len nejakých 10 km. severovýchodne od Levíc.

Na Slovensku 136x / Levice, N. Zámky, Prešov, Žiar nad Hronom...

Žiga – východiskom tohto priezviska je staroslov. *žega*, *žešči*, praslov. *žegou*, *žegti*, všetko sú termíny s významom *páliť*. Slovo má všeslovanské zastúpenie. V slovenčine máme *žih* = páľa,

oheň, *žíhat'* = páliť, štípať a je tu aj *žíhl'ava* (přhl'ava), *žíhadlo* (nár. *žia(d)lo* – majú ho včely), *zažnúť'* (el. prúd zapojiť) a je tu ešte celý rad odvodených slov. V srbch. *žega* = páľava, *žiža* = malé svetielko, lampa, *žeže* = páli atď. *Žiga* má však tam namiesto hlásky *h*, staršie *g*, čo nemení na význame. Je to človek, ktorý sa ľahko „zapáli“, za niečim sa „rozpáli“, „zahorí“ (láskou, hnevom...), takže v ľude aj dnes pretrváva *žigl'uje sa* = rozčul'uje sa, *žigl'oš* = človek čo ľahko vzplanie... * S týmto súvisí aj *Žižka / Žiška*.

Na Slovensku 2325x / Sp. N. Ves, Poprad, Košice, Prešov...

Žila – pod *žilou* chápeme *krvnú ciev*, ale aj *šľachu*. Keď je mäso *žilavé*, *žilovaté*, vieme, že je tvrdé. Všeslovanské. V príbuznosti má napr. aj sanskritové *sirá* = prúd, čo sa v RigVede posúva na *žilu*, *vénu*, *šľachu*, *nerv* a keďže je *žilovaté mäso* tvrdé, aj v sanskrite máme hneď vedľa stojace slovo *silá* = kameň... z čoho u nás zase vzniká *žula*. * Tu je aj východisko názvu mesta *Žilina*.

Na Slovensku 176x / Martin, Prievidza, B. Bystrica, Bratislava...

Žilaji – predstavuje pomad'arčenú podobu priezviska *Žila*.

Na Slovensku ho nieto. Zaregistrovali len Žilai 2x / Levice.

=====

V historiáte cirkvi sa spomínajú:

Kňazi:

Ján Rohonyi	1821 – 1831
Pavel Makónyi	1831 – 1832
Daniel Kolényi	1831 – 1875
Félix Kutlík	1876 – 1890
Gustáv Klobušický	1890 - 1944
Pavel Čáni	1945 - 1979
Juraj Šefčík	1979 - 1997
Vladimír Grňa	1997 - dodnes.

* Ako vidíme, v Kulpíne sa spomína aj priezvisko *Rohonyi / Rohoni*. Tento Slováčisko, neskoršie aj ev. kňaz v Hložanoch, hodne vykonal, ale jeho syn *Rohonyi*, advokát, pravý Úhor, čo sa chcel dostať aj do parlamentu v Budapešti a „lovil“ na svojom mene, je nám len potupou. Ináč, jasné je aj východisko priezviska . Roh. V dejinách máme viacej, ako dost' podobných príkladov. Z roha sa stal *Rohónyi*, z remeňa *Reményi*, z Turčana, *Turcsányi*, z Liptáka, *Liptay* atď. a nech nespomíname *Smotana* (majú rodinnú hrobku v Pešti, kde na najstaršom náhrobnom kameni rodiny píše *Smotana*, neskoršie už *Szmotana* > *Tejfföl*. (Ani toto slovo nema svoju etymológiu v ugrofínskom jazyku, ale súvisí s čajom.)

Na Slovensku dnes Rohoni, Rohonyi nejestvuje. Najdete ich však v Maďarsku, ale aj po svete – Nórsko, Brazília, Spojené štáty, Kanada...

Makónyi – aj tu môžeme len tušiť, že tento kňaz zdieľa rovnaké východisko, ako priezvisko *Makovník*, lenže lepšie vyhovovalo mať ho akože maďarské, na podklade mesta *Makó* (hneď vedľa Segedína)

Na Slovensku 4x / Ružomberok, Detva, Zvolen.

Kolényi – i keď si na neho spomíname s úctou, bol to Slováčisko, predsa jeho priezvisko udáva český pôvod, čo sa „z núdze“ (veď sme Uhri – Juhoslovania...) pomad'arčilo. *Kolényi*, či pôvodne české priezvisko *Kolenatý* aj u nás sa teší úcte. Prečítaj si spomienky J. Čajka ml. „Miscalena“.

Na Slovensku 2x / Bratislava.

* ďalšie priezviská kulpínskych kňazov sme už vysvetlili.

Učitelia:

Ján Lisý, Juraj Rohonyi, Juraj Drottner, Paluš, Turčany, Ján Blázy, Sámuel Michalovič, Karol Bohunyi, Ján Herstein, Viliam Stolárik, Martin Kmeť, Stefan Kvas, Kornel Hýl, Július Kontárik, Béla Ďurkovič, Štefan Šuster, Andrej Pecník, Vladimír Mišík, Elena Klobušická. (Končí sa to 1920. rokom, kedy Juhoslavia nám poštátnila všetky cirkevné školy. V tom čase tam vyučovali tri štátne učiteľky a dvaja učitelia: Andrej Turóci a Jozef Párnický od roku 1927.)

Počet žiakov v každodennej škole 265, v opakovacej 63 a do gymnázia chodia 7. To bol stav v 1929. roku.

Ako národovcov Dr. M. Slávik spomína aj priezvisko Juraj Martoš, ktoré pridáva ku už spomenutým priezviskám.

* Tak, Kulpínčania naši, i napriek tomu, že sa vám slovenský spolok volá „Zvolen“, nie všetci ste zo Zvolena, alebo jeho okolia. Boli ste tam pri zakladaní osady a koľko nám zanechal farár Klobušický, v roku 1772. žilo vás tam len 23 slovenských rodín. V roku 1822. počet vzrástol na 462 rodiny a v roku 1881. bolo už 1645 dúš (v cirkvi pokrstených). V roku 1901. už bolo 1929 dúš, kým v roku 1930. (kedy sa tlačila kniha „Slovenská evanjelická cirkv v kráľovstve Juhoslovanskom“), v Kulpíne bolo už 2151 dúš. Ako ste sem prichádzali, tak už, ako Kulpínčania osadu ste aj opúšťali a sťahovali sa do južnej a severnej Ameriky (spomína to kňaz Klobušický), ale ešte Austráliu vtedy ste neobjavili a dnes je aj tu počet Kulpínčanov. Ba nie len tu, ale najdete sa po celej západnej Európe. Od Švédska, Nórska... až po Nemecko a Rakúsko a najnovšie, mnohí odchádzajú späť na Slovensko. Láska k rodisku nechladne, ale je tu tá maličkosť, že do sveta vás ženie „žitia nevôľa“. Klobušický hovorí: „Je žalostné, keď pre vezdejší chlieb musia svoju starootcovskú pôdu opúšťať, lebo ich uživiť nemôže“. Rovnaká situácia, ako aj v iných slovenských obciach, ktoré sa prudko rozmáhali a dnes je tam opačný proces. Počet dúš neustále ubúda, klesá. Aj Petrovec, svojho času sa približoval k číslu 10 tisíc a dnes? No úpadok je zrejmý. Počet klesol na nejakých vyše 6 tisíc dúš a aj tu musíme pripustiť, že v tomto počte je niekoľko stovák Slovákov, čo sem prišli z iných osád, ba aj počet ne-Slovákov, čo sa sem prist'ahovali. Cyklus prírastku sa otočil o 180 stupňov. Máme, ako to hovoria súčasní ekonómovia, negatívny vzrast.